

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

นิเทศา เวชชกานนท์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง

วิทยาลัยราชภัฏยโสธร มหาวิทยาลัยราชภัฏยโสธร

พุทธศักราช ๒๕๕๖

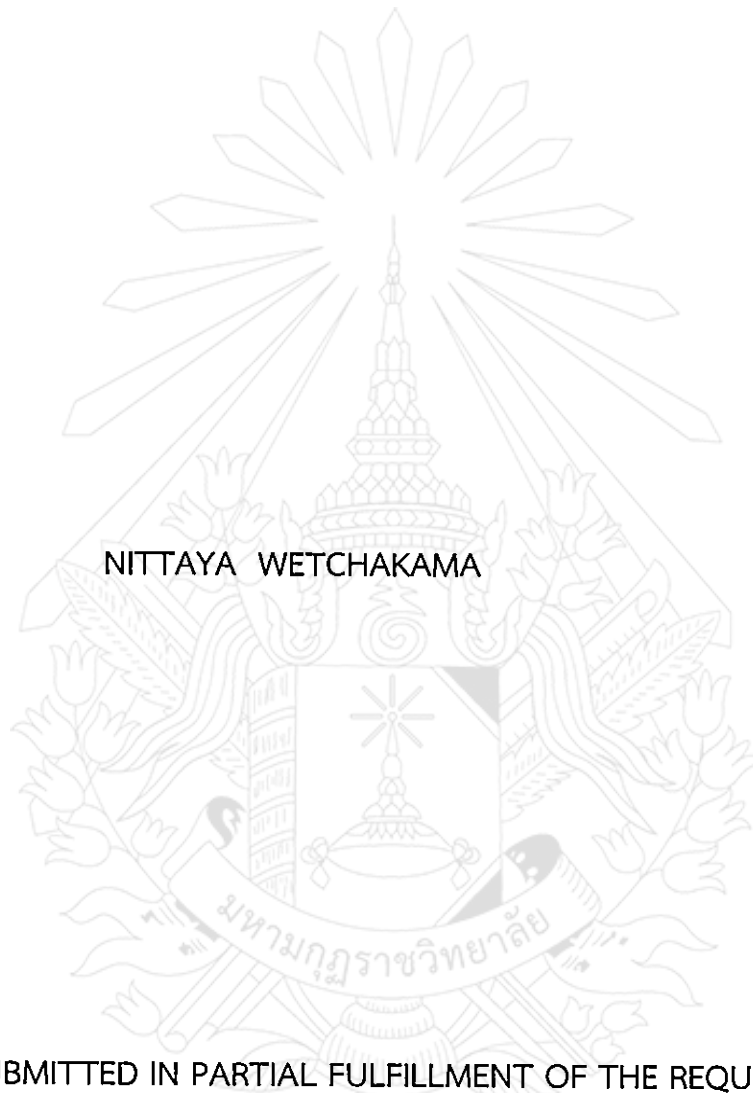

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

RESIDENTS' PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT OF
SAI MUN SUB-DISTRICT, ADMINISTRATION
ORGANIZATION, SAI MUN DISTRICT,
YASOTHON PROVINCE

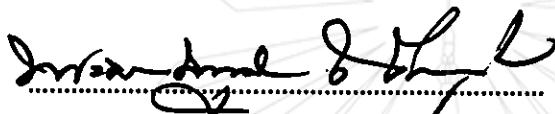

NITTAYA WETCHAKAMA

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2556 (2013)

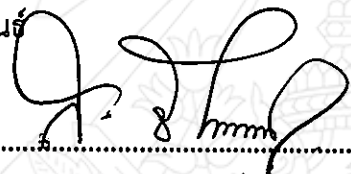
หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร
ชื่อนักศึกษา : นิตยา เวชกามา
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.วรภุรี มุลสิน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ ราโชติ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

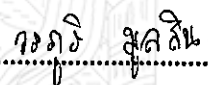

.....
(พระมหาบุญศรี ภาณุวฑฒ, ผศ.ดร.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

ประธานกรรมการ

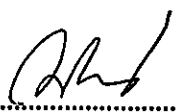

.....
(ดร.วรภุรี มุลสิน)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ ราโชติ)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศรชัย ท้าวมิตร)

..... กรรมการ
(ดร.ไพรัช พันขมภู)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร
ชื่อนักศึกษา	: นิตยา เวชกามา
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.วรภุรี มูลสิน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.บุญเลิศ ราโชติ
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ของประชาชนที่มีเพศ อายุและระดับการศึกษาต่างกันและ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูลจังหวัดยโสธรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ๑๐ หมู่บ้าน จำนวน ๓๕๗ คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ จำนวน ๒๐ ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test และ F-test (One-way ANOVA).

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ๓ ด้านและอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการบริหาร

๒) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุและระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้งสี่ด้าน ลำดับข้อที่มีค่าความถี่จากสูงไปหาความถี่ต่ำสามอันดับแรกคือ ควรส่งเสริมอาชีพเสริมให้ประชาชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้รองลงมา คือ ควรจัดหาทุนสนับสนุนการศึกษาให้มากกว่าเดิม และควรให้มีการจัดเก็บขยะบ่อยครั้งมากกว่านี้

Thematic Title : Residents' Participation in Local Development of Sai Mun Sub-District, Administration Organization, Sai Mun District, Yasothon Province

Student's Name : Nittaya Wetchakam

Department : Government

Adviser : Dr. Worabhuri Moolsin

Co-Adviser : Asst. Prof. Dr. Boonlert Rashoti

Academic Year : B.E.2556

Abstract

The objectives of this thematic paper were: 1) to study residents' participation in Tambon Sai Mun Administration Organization's local developments in Yasothon province's Sai Muan district, 2) to compare their participation in its local developments with variables of their genders, ages and educational levels and 3) to examine guiding suggestions on their participation in its local developments. The sampling group employed for the research comprised 357 residents, whose domiciles were ten villages of its authorized area. Collected with Likert-type questionnaires containing twenty questions, data were analyzed with percentage, mean and standard deviation, testing hypotheses with t-test and F-test (One-way ANOVA).

The research's results were found as follows :

1) Their participation in its local developments was rated at the 'high' scale in the overall aspect. Considering a single one in descending orders of means, all four aspects were also scored at the 'high' scales and another one at the 'very high' scale, which included: society and life qualities, natural resources and environments, economy, and politics and administration.

2) The hypothesis testing results indicated that no significant differences in both the overall aspect and a single one in variables of their genders, ages and educational levels were related to their participation in its local developments, thereby being in no conformity with the reformulated hypotheses.

3) The suggestions on their participation in its local developments in all four aspects were recommended in descending orders of first three frequencies. First, the organization should promote additional jobs so as to increase their incomes.

Secondly, it should award scholarships more than ever before. Finally, it should increase frequencies of garbage collections more than they currently were.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความเมตตา และความกรุณาช่วยเหลือจาก ดร.วรภุช ภูลสิน อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.บุญเลิศ ราโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแล เอาใจใส่และตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้อย่างดียิ่ง จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือต่างๆ ที่มี ประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ จนทำให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส บุตดาพงษ์ ว่าที่ร้อยตรีพิชิต กันยารธรรม และ นายฟอง ต้นสวรรค์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ โดยให้คำแนะนำพิจารณาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า ที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับกลับคืนมาเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ตลอดจนเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ศึกษา เพื่อนักศึกษา เพื่อนร่วมงาน รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ และกัลยาณมิตรทุก ๆ ท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจด้วยดีมาจนทำให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอบูชาแก่บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ทุกท่านที่อบรม และถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แก่ผู้วิจัยตลอดมา

นิตยา เวชกามา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
บทที่ ๒ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	๑๘
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา	๓๓
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔๓
๒.๕ สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	๔๗
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๘
๒.๗ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๕๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๔
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๔
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๕
๓.๓ การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ	๕๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๖
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล	๕๖
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๕๗

	ฉ
	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๐
๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๐
๔.๒ ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๑
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๑
ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	๖๑
ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร	๖๓
ตอนที่ ๓ ทดสอบสมมติฐานการวิจัย	๖๘
ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร	๘๓
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๘๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๕
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๘๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัย	๙๗
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๙๗
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๙๙
บรรณานุกรม	๑๐๐
ภาคผนวก	๑๐๓
ผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	๑๐๔
ผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการ วิจัย	๑๐๖
ผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๑๐
ผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๑๒
ผนวก จ วิเคราะห์หาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๑๘
ผนวก ฉ คำอธิบายจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๑๒๑
ผนวก ช ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ (Krejcie)และมอร์แกน(Morgan)	๑๒๓
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๕

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ๓.๑	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้าน	๕๔
ตารางที่ ๔.๑	แสดงค่าความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	๖๑
ตารางที่ ๔.๒	แสดงค่าความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	๖๒
ตารางที่ ๔.๓	แสดงค่าความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	๖๒
ตารางที่ ๔.๔	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธรโดยรวมและรายด้าน	๖๓
ตารางที่ ๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ	๖๔
ตารางที่ ๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	๖๕
ตารางที่ ๔.๗	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธรด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๖๖
ตารางที่ ๔.๘	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร	๖๗
ตารางที่ ๔.๙	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามเพศ	๖๘
ตารางที่ ๔.๑๐	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามเพศ	๖๘

ตารางที่ ๔.๑๑	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ	๖๙
ตารางที่ ๔.๑๒	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ	๖๙
ตารางที่ ๔.๑๓	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ	๖๙
ตารางที่ ๔.๑๔	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ	๗๐
ตารางที่ ๔.๑๕	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ	๗๐
ตารางที่ ๔.๑๖	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ	๗๐
ตารางที่ ๔.๑๗	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร จำแนกตามเพศ	๗๑
ตารางที่ ๔.๑๘	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร จำแนกตามเพศ	๗๑
ตารางที่ ๔.๑๙	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามอายุ	๗๒

ตารางที่ ๔.๒๐	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามอายุ	๗๒
ตารางที่ ๔.๒๑	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วน ร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนก ตามอายุ	๗๓
ตารางที่ ๔.๒๒	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ	๗๓
ตารางที่ ๔.๒๓	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทราย มูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe)	๗๔
ตารางที่ ๔.๒๔	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วน ร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพ ชีวิต จำแนกตามอายุ	๗๔
ตารางที่ ๔.๒๕	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุ	๗๕
ตารางที่ ๔.๒๖	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วน ร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอายุ	๗๕
ตารางที่ ๔.๒๗	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตาม อายุ	๗๖
ตารางที่ ๔.๒๘	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วน ร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการ บริหาร จำแนกตามอายุ	๗๖
ตารางที่ ๔.๒๙	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร จำแนกตามอายุ	๗๗

ตารางที่ ๔.๓๐	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๗
ตารางที่ ๔.๓๑	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๘
ตารางที่ ๔.๓๒	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๘
ตารางที่ ๔.๓๓	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๙
ตารางที่ ๔.๓๔	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๙
ตารางที่ ๔.๓๕	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๐
ตารางที่ ๔.๓๖	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe)	๘๐
ตารางที่ ๔.๓๗	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๑
ตารางที่ ๔.๓๘	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๑

ตารางที่ ๔.๓๙	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร จำแนกตามระดับการศึกษา	หน้า
ตารางที่ ๔.๔๐	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๒
		๘๒

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่ ๒.๑ แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

หน้า
๕๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่ายในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๕ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ จึงต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบ การใช้ อำนาจรัฐในทุกระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นกรมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้นการเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้ง

พัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วยจากหลักการและความจำเป็นดังกล่าวทำให้การพัฒนากระบวนการที่ผ่านมามีการพัฒนากระบวนการบริหารราชการที่สนับสนุนการปรับกระบวนการทำงานของส่วนราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น หรือที่เรียกว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม^๑

ในส่วนภาคราชการ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไข และเป็นกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาระบบราชการยุคใหม่ที่เป็นราชการระบบเปิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น^๒ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๕ นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐส่วนที่ ๑๐ แผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้ ๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น ๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและจัดตั้งกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกระดับให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ ๕) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ประเทศยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน

^๑ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (เอกสารประกอบการประชุม) ๒๐ กันยายน ๒๕๔๙.

^๒ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๕. การมีส่วนร่วมของประชาชนและการปกครองท้องถิ่น [Online]. Available: URL : <http://www.seub.kscnet/News/dec-๔๒/mg๒๒๑๒๑๒-๕.htm> (๒๐ กันยายน ๒๕๕๕)

ให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน โลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ” ดังนี้ ๑) พัฒนาค้นให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีภาวะที่ดีอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม๒) เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ และเป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ บนพื้นฐานการบริหารเศรษฐกิจส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับการออมที่พอเพียง มีการปรับโครงสร้างที่การผลิตและบริการบนความรู้และนวัตกรรม ใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ควบคู่กับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ และการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ พลังงาน กฎกติกากและกลไกสนับสนุนแข่งขันและการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ๓) ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนเป็นธรรม และมีการสร้างสรรค์คุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากร คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมบทบาทของชุมชน ในการบริหารจัดการทรัพยากร ปรับแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของชาติจากข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ๔) พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาล ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะ มีการกระจายอำนาจและกระบวนการทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสู่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากรด้วยความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลสำคัญในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยผู้ศึกษาวิจัยได้เลือกกลุ่มประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร เพื่อทำการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร และเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธรนำไปพัฒนาให้เกิดผลดีต่อไป

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๐). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ของประชาชนที่มีเพศ อายุและระดับการศึกษาต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ทรายมูลแตกต่างกัน

๑.๓.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูลแตกต่างกัน

๑.๓.๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูลแตกต่างกัน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยมีขอบเขตการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นมีอยู่ ๔ ด้าน คือ

๑) ด้านเศรษฐกิจ

๒) ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔) ด้านการเมืองการบริหาร

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำนวน ๕,๐๐๐ คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๕๗ คน ตามแนวคิดของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

๑.๕.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

๑.๕.๔ สามารถนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติหรือดำเนินการ การร่วมรับประโยชน์และร่วมตรวจสอบติดตาม ประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องเกิดจากความสมัครใจของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การพัฒนาพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ปรับปรุง ซ่อมแซม ส่วนที่มีปัญหาให้ดีขึ้น เช่น ถนนไม่สามารถสัญจรไป-มาได้อย่างสะดวก ผู้บริหารหรือผู้นำชุมชนก็ต้องปรับปรุงถนนเส้นดังกล่าวให้ประชาชนสามารถสัญจรไป-มาได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และการพัฒนาท้องถิ่นอาจกล่าวรวมถึงการให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนประชาชน ให้เข้าใจในบทบาทของการบริหารท้องถิ่น และทำให้พื้นที่ที่เป็นอยู่อาศัยเจริญมากยิ่งขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง การปกครองขององค์กรปกครองท้องถิ่น รูปแบบหนึ่งที่ยกฐานะมาจากสภาตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ในการออกความคิดเห็น เสนอแนะ และวางแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง ๔ ด้าน คือ

๑) **ด้านเศรษฐกิจ** หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมกลุ่มประกอบอาชีพ เพื่อช่วยลดการว่างงานของประชาชน, มีการส่งเสริมการตลาดและสินค้าพื้นเมือง, มีกองทุนหมู่บ้าน และดำเนินการโดยสมาชิกภาพในกลุ่มของชุมชน

๒) **ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต** หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเป็นตัวแทนในการสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการควบคุมโรคติดต่อ การแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด เพื่อที่จะเข้าถึงปัญหาของกลุ่มเสี่ยงของสังคมอย่างชัดเจน

๓) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมป่าชุมชน การป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ดูแลสิ่งแวดล้อมภาพในชุมชน เช่น ช่วยกันรักษาความสะอาดของชุมชน มีถังขยะหน้าบ้านทุกครัวเรือน

๔) ด้านการเมืองการบริหาร หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้าร่วมเป็นตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน เพื่อที่จะออกเสียงแทนชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ให้ผ่านเข้ามาให้ผู้บริหารท้องถิ่นดูแลความเดือดร้อนของชุมชนต่อไป

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑) เพศชาย และ ๒) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น ๔ ช่วง คือ ๑) ๑๘-๓๐ ปี, ๒) ๓๑-๔๐ ปี, ๓) ๔๑ - ๕๕ ปี, และ ๔) ๖๐ ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น ๕ ช่วง คือ ๑)ระดับประถมศึกษา, ๒)ระดับมัธยมศึกษา, ๓)ระดับอนุปริญญา, ๔)ระดับปริญญาตรี, และ๕)สูงกว่าปริญญาตรี,

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๒.๕ สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ สรุปรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นในระบบการปกครองของประเทศ มีวัตถุประสงค์เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน กล่าวมีความต้องการให้เกิดความมั่นคงในประเทศ ซึ่งการปกครองส่วนใหญ่มักมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อความสะดวกในการบริหารประเทศ แต่เมื่อประชาชนภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น ทำให้การจัดสรรทรัพยากรหรือสวัสดิการจากส่วนกลางเกิดความล่าช้าและไม่ทั่วถึง ดังนั้นแนวคิดในการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาล ในด้านการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในที่นี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาดังมีรายละเอียดที่จะนำเสนอตามลำดับดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต กล่าวว่า “การปกครองที่รับมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และการดำเนินการโดยการดำเนินการเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารท้องถิ่นนั้นต้องมีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีอิสระในการบริหารแต่รัฐบาลยังคงควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐไม่ได้ เพราะการปกครองเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น”^๑

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร กล่าวว่า “การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่มีผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์กรที่จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการบริหารภายในของตน”^๒

^๑อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๒๘.

^๒ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๘.

ชูศักดิ์ เทียงตรง กล่าวว่า “การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจ หรือการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่เกิดจากการกระจายอำนาจให้มีอำนาจในการปกครอง รวมทั้งรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงแค่บางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และอาณาเขตของงานที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย”^๓

จากคำนิยามเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปแบบลักษณะหนึ่งซึ่งรัฐบาลกลางจัดให้มีขึ้น โดยมีหลักการปกครองสำคัญ คือ การกระจายอำนาจหน้าที่บางส่วนสู่ท้องถิ่น ให้ดำเนินการและมีอำนาจในการจัดการบริหารในการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งรัฐบาลกลางยังคงสิทธิ์และอำนาจบางส่วนในการควบคุมหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดรัฐบาลจัดให้มีขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระและอำนาจหน้าที่บางอย่างแทนรัฐบาล ทำให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและการพัฒนาตามที่ชุมชนต้องการ โดยเหตุผลที่ว่า ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันรักและหวงแหนต่อท้องถิ่นของตน โดยจัดให้มีงบประมาณ มีบุคลากร มีพัสดุ มีสำนักงานเป็นของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานในเขตปกครองพอสมควรตามที่กฎหมายให้อำนาจและรับรองไว้

๒.๑.๒ วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญพอสรุปได้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจำต้องอาศัยเงินทุนและงบประมาณเป็นหลักในการผลักดันและจัดการบริหารให้เกิดประสิทธิผล ดังนั้นการจัดให้มีการปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เป็นนิติบุคคลนั้นจำเป็นต้องมีรายได้ และงบประมาณเป็นของตนเองที่เพียงพอต่อการดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในส่วนของการจัดการปกครองให้เกิดประสิทธิผลได้เป็นอย่างมาก ซึ่งการแบ่งเบาเป็นทั้งการแบ่งเบาในส่วนของการควบคุมงบประมาณ บุคลากรตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

๒. เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างขวาง มีความแตกต่างกันไปตามภาคส่วนต่างๆ ของประเทศ จึงทำให้ความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน การจัดการบริหารการปกครองโดยรัฐบาลกลางเป็นผู้มอบกิจกรรมและโครงการพัฒนาให้ประชาชนเป็นเพียงผู้รับฝ่ายเดียวจึงเป็นการปกครองที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างดี และทั่วถึง รัฐบาลจึงจัดตั้งและกระจายอำนาจให้กับส่วนท้องถิ่นด้วยการจัดให้มีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อดำเนินการบริหารและปกครองท้องถิ่นแทนรัฐบาล

๓. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ก็แตกต่างกัน การจัดให้มีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น จึงเกิดความจำเป็นโดยให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดเก็บภาษีในท้องถิ่นเพื่อเป็นรายได้ขององค์กร ในการนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้รัฐบาลประหยัดงบประมาณที่จะต้องจัดเงินอุดหนุนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้จ่ายในการบริหารกิจการ แต่ทั้งนี้รัฐบาลจำเป็นต้องจัดสรร

^๓ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๐), หน้า ๑๒.

งบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาและยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง

๔. เพื่อความเป็นสถาบัน ทั้งหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้นใหม่ด้วยความตั้งใจของรัฐบาลเอง ซึ่งที่ผ่านต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อถือในด้านความเป็นสถาบันที่เป็นที่พึงของประชาชนในท้องถิ่น ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เราใช้อยู่ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการเกี่ยวกับการปกครองในเขตพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ โดยการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น เพื่อให้ทำหน้าที่ในการบริหารและปกครองท้องถิ่น ด้วยหวังให้เกิดความฉับไวสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ เกิดความรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตน ด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองและพัฒนาท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ตามแนวทางระบอบประชาธิปไตย^๔

๒.๑.๓ แนวคิดและหลักการปกครองส่วนท้องถิ่น

ลิขิต ธีระเวคิน ได้กล่าวถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่ของการพัฒนาชุมชนและการปกครองระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้แล้วการปกครองท้องถิ่นยังเป็นเรื่องจำเป็นเพราะสังคมที่กว้างใหญ่มีพื้นที่กว้างขวาง ย่อมยากที่รัฐบาลกลางจะดูแลได้อย่างทั่วถึง จึงมีความจำเป็นจะต้องมีการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถช่วยเหลือตนเอง กล่าวคือ การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางเพราะว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่น^๕

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองในรูปแบบของการกระจายอำนาจซึ่งการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระทำหรือมาตรการที่รัฐบาลกลางหรือการบริหารราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือการบริการสาธารณะบางเรื่องในเขตของแต่ละท้องถิ่นหรือโอนภารกิจบริการสาธารณะบางกิจการจากรัฐไปให้หน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหลักการเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาของตนเองในระดับท้องถิ่น ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้และหลักการกระจายอำนาจตั้งอยู่บนพื้นฐานประโยชน์สำคัญอย่างน้อย ๕ ประการดังนี้

๑. เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลหรือหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง
๒. เป็นการทำให้ปัญหาในท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น
๓. เป็นการส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถ และพัฒนาบทบาทของตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง

^๔โกวิท พงงาม, การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๔ - ๕.

^๕ลิขิต ธีระเวคิน, การปกครองไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๒๑.

๔. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่น อันเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยและเป็นพื้นฐานสำคัญให้คนในท้องถิ่นได้ก้าวขึ้นไปดูแลปัญหาในระดับชาติต่อไป

๕. เป็นการเสริมสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลชุมชนท้องถิ่นของตน^๖

กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ยึดหลักการและสาระสำคัญ ๓ ด้าน คือ

๑.ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและความมั่นคงของชาติเอาไว้ได้ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่น ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

๒.ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคและเพิ่มบทบาทให้ส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาครับผิดชอบในภารกิจมหภาค และภารกิจที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการได้ โดยการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบาย และด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น ให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล

๓.ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนภาคประชาสังคม และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรวมดำเนินงานและติดตามตรวจสอบ^๗

ดังนั้น การปกครองท้องถิ่น จึงมีผลสำคัญ คือ ทำให้ท้องถิ่นรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยรัฐบาลกลางเป็นเพียงแต่เป็นหน่วยเสริมงบประมาณบางส่วน และด้วยความรู้ทางเทคนิค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาชนบท เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลจำเป็น จะต้องทำควบคู่ไปกับการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความระมัดระวัง เพราะสมาชิกในท้องถิ่นจะรู้สึกว่าการพัฒนาที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นของตน และทรัพยากรที่มีอยู่นั้นก็เป็นของท้องถิ่นของตน จึงต้องใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง เพื่อให้เกิดผลดีอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของทรัพยากรของท้องถิ่นมีสิทธิมีเสียง และอำนาจหน้าที่จะจัดการกับโชคชะตาของท้องถิ่นได้ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนมากขึ้นสุดท้ายความสนใจในการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตามมา

๒.๑.๔ ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

^๖สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ, คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สภา, ๒๕๔๖), หน้า ๓.

^๗เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๐.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร ได้สรุปความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ๖ ประการ ดังนี้

๑. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนทางการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและห่วงแหนต่อประโยชน์ที่จะเกิดต่อท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ อันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยประชาชนมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ด้วยการเลือกตั้ง การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนมีดุลพินิจในการเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับเข้ามาบริหารกิจการของท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระดับชาติต่อไป

๒. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง หัวใจของการปกครองท้องถิ่นประการหนึ่ง คือ การสำนึกในการปกครองตนเอง ไม่ใช่คำสั่งจากเบื้องบน การปกครองตนเองคือการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับการเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบต่อการบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นยังต้องรับฟังเสียงของประชาชนด้วยวิถีทางแห่งประชาธิปไตยด้วย

๓. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล อันเป็นหลักการของการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น

๔. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างตรงเป่าและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชากร ความต้องการและสภาพของปัญหา ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุดและถูกจุดกับความต้องการของประชาชนนั้นก็คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการ

๕. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง ด้วยการได้รับการเลือกตั้งและการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตนและยังเป็นการฝึกทักษะการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

๖. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การดำเนินการพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทอย่างได้ผลนั้น ต้องเริ่มจากการช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ไม่เช่นนั้นแล้วการพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะของการหยีบยื่นให้^๕

๒.๑.๕ ความสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น

วรพจน์ วิสสุตพิชญ์ ให้ความหมายว่า การกระจายอำนาจคือ การโอนกิจการบริหารสาธารณะบางเรื่องจากรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศหรือบางหน่วยงาน บางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง จากความหมายดังกล่าวทำให้การกระจายอำนาจ มีอยู่ ๒ รูปแบบ คือ

^๕ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์แอนด์พริ้นติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๒๗.

๑. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นการโอนกิจการสาธารณะบางเรื่อง ซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนได้ส่วนเสียของราษฎรในท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ราษฎรในท้องถิ่นจัดทำ

๒. การกระจายอำนาจการบริหารหรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค ซึ่งการกระจายอำนาจรูปแบบนี้มีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ กิจการสาธารณะที่โอนจากองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้หน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบ จึงแยกต่างหากอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง^๙

อภิชัย พันธเสน กล่าวถึง ความสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ระดับท้องถิ่น ว่ามีความสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้ว ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งนี้ เพราะประชาธิปไตยประกอบด้วยโครงสร้างเบื้องต้น คือ ระดับชาติ และโครงสร้างพื้นฐานคือ ระดับท้องถิ่น ซึ่งการปกครองระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริงเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบอบการเมืองในระบบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมา มีหลายองค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบสำคัญยิ่งขาดอันหนึ่ง ก็คือการขาดฐานในท้องถิ่นนั่นเอง

๒. การกระจายอำนาจยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมชนบท การพัฒนาชนบทในรูปแบบต่างๆ ที่เคยมีมาในอดีตขาดองค์กรท้องถิ่นที่เข้มแข็งจึงมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่จะให้สัมฤทธิ์ผลนั้น จำเป็นต้องมีความคิดริเริ่มช่วยตนเองจากท้องถิ่น และต้องเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นนั้นๆ มีส่วนร่วมมีร่วมแรงกันและลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัย โครงสร้างการปกครองตนเองในลักษณะที่มีความอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงเท่านั้นถ้าหากไม่มีการกระจายอำนาจในลักษณะที่ทำให้การปกครองตนเองอย่างมีอิสระ^{๑๐}

การพัฒนาท้องถิ่นก็จะเป็นในลักษณะหยิบยื่นยัดเหยียดให้หรือกึ่งหยิบยื่นให้ผลที่ตามมาก็คือ การสร้างความคาดหวังในการพึ่งพาจากภายนอกของประชาชนในชนบทลักษณะดังกล่าว แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างความเหลื่อมล้ำการฉ้อราษฎร์บังหลวงซึ่งเป็นการพัฒนาแบบพึ่งพาทำให้ประชาชนไม่ยอมช่วยเหลือตนเองอันเป็นผลในทางลบกับระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงไม่เพียงแต่เป็นการปูพื้นฐานการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมอีกด้วย

ปรัชญา เวสารัชช มีความเห็นว่า การกระจายอำนาจต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ประสิทธิภาพของหน่วยราชการในการบริหารจัดการ และให้บริหารแก่ประชาชน ประสิทธิผลของการทำงาน และช่วยพัฒนาบรรยากาศการทำงานของข้าราชการ และพนักงานให้มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการเปลี่ยนโฉมราชการไทย ความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนี้

๑. โฉมใหม่ของระบบราชการภายใต้กรอบความคิด ได้แก่ ภารกิจ โครงสร้าง กฎ ระเบียบ รูปแบบวิธีการทำงาน ข้าราชการ เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม

^๙วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, หลักการรวมอำนาจแบ่งอำนาจ และการกระจายอำนาจ, (กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการรายวัน, ๒๕๓๗), หน้า ๑๑.

^{๑๐}อภิชัย พันธเสน, การเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : มุลนิธิภูมิปัญญา, ๒๕๓๙), หน้า ๒.

๒. ภารกิจ บทบาทของภาครัฐยุคใหม่ จะเน้นในเรื่องสำคัญอันจำเป็นของสังคมได้แก่ การดูแลรักษาความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยของประเทศ การสร้างความยุติธรรม และระงับความขัดแย้งในสังคม การส่งเสริมพัฒนาประชาชน และประเทศการดำเนิน กิจกรรมต่างประเทศ การวิจัยและพัฒนา การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ และสังคม การกำหนด และดูแลมาตรฐานการประกอบการ และดำรงชีวิต การระดมทรัพยากร เพื่อบริหาร และพัฒนากิจกรรมใดที่เอกชน ท้องถิ่น หรือประชาชนสามารถดำเนินการได้ รัฐบาลจะไม่ทำเอง แต่จะกระจายบทบาทของรัฐออกไป และดูแลผลงานให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพไม่ก่อความเสียหายแก่ส่วนรวม

๓. โครงสร้างของระบบราชการใหม่จะมีความหลากหลาย มีรูปแบบต่างๆ ตามความจำเป็นในการปฏิบัติในการปฏิบัติงานเน้นองค์กรแนวร่วมที่มีขนาดย่อมคล่องตัวเป็นระบบเครือข่ายที่ประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนส่วนราชการแต่ละแห่งเป็นองค์กรเรียนรู้สามารถปรับตัวให้ทันกับภารกิจ หรือการทำนายใหม่ๆ ได้รวดเร็ว มีการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบลงไปถึงหน่วยปฏิบัติ

๔. กฎระเบียบถูกกำหนดเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เกิดมาตรฐาน และความชัดเจนในเรื่องที่กระทบต่อผลประโยชน์ของสังคม กฎระเบียบมีอยู่เพื่อส่งเสริมภารกิจของรัฐ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง แต่จะไม่เป็นอุปสรรคต่อการบริหาร และการพัฒนาประเทศ ผลงานจะเป็นสิ่งตัดสินคุณค่าของการทำงาน กฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมจะแปรไปตามสภาพปัญหาความจำเป็น กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่างๆ จึงทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ส่งเสริมการพัฒนาไม่ซ้ำซ้อน และชัดเจน

๕. รูปแบบวิธีการทำงาน การทำงานของระบบราชการใหม่จะเน้นผลงานเป็นหลักมีความคล่องตัวโปร่งใสมีประสิทธิภาพเรียบง่ายสะดวกใช้เทคโนโลยีสนับสนุนมีฐานข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อช่วยในการตัดสินใจเป็นมาตรฐานสากลบริหารโดยยึดหลักความรู้ ความสามารถ มีความรับผิดชอบพร้อมรับการตรวจสอบโดยได้รับการประเมิน และปรับปรุงตลอดเวลา

๖. ข้าราชการยุคใหม่เป็นมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถมีวิสัยทัศน์สนใจ ใฝ่รู้ เป็นกลาง มีจิตบริการ ทำงานด้วยความอุทิศตน โดยมุ่งประโยชน์ของสังคม และประชาชนเป็นหลัก สามารถปรับตัวให้ทันกับวิทยาการสมัยใหม่ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๗. การมีส่วนร่วม ระบบราชการยุคใหม่จะเป็นระบบเปิด และโปร่งใสทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะมีบทบาทในการร่วมดูแลตรวจสอบ ประเมิน แก้ไข และการดำเนินการ กล่าวคือ ข้าราชการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดเป้าหมาย นโยบาย มาตรการ หรือรูปแบบวิธีดำเนินการประชาชนมีส่วนร่วมในการสะท้อนความต้องการประเมิน ตรวจสอบ แนะนำ และร่วมปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงาน

๘. มาตรการปรับภาคราชการ การปรับภาคราชการให้เป็นไปตามสภาพที่ กล่าวข้างต้น นั้นสามารถทำได้หลายประการ โดยมียุทธศาสตร์ระยะสั้น และระยะยาวซึ่งประสานสอดคล้องกัน ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจ พัฒนาระบบตรวจสอบประเมิน และความรับผิดชอบต่อเร่งรัดพัฒนาข้าราชการ ทบทวนภารกิจของรัฐ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้กว้างขวาง กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายทิศทาง เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มาตรการต่างๆ ที่อาจใช้ในการเปลี่ยนโฉมราชการมีหลากหลายตัวอย่างเช่น

- ลดขนาดกำลังคน
- ปรับเปลี่ยนองค์กรภาครัฐให้มีรูปแบบหลากหลาย

- กระจายอำนาจ และบทบาทองค์การภาครัฐให้เป็นความร่วมมือของท้องถิ่นเอกชน
- ปฏิรูปกฎหมาย และขั้นตอนในการบริหาร และการบริการของรัฐ
- ปฏิรูประบบบริการประชาชน
- เร่งรัดพัฒนาให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบราชการอย่างกว้างขวาง
- ใช้ระบบงบประมาณซึ่งมุ่งผล
- ปรับระบบการบริหารงานบุคคลให้เป็นลักษณะเน้นผลงาน และเป็นการจ้างงานในรูปแบบ

สัญญาค่าตอบแทน^{๑๑}

๒.๑.๖ การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ในปัจจุบันเป็นหน่วยการบริการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง วิวัฒนาการมาจาก “สภาตำบล” ที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ซึ่งได้กำหนดให้มีสภาตำบลเพียงรูปแบบเดียว ทั่วประเทศต่อมาเมื่อประกาศใช้ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้สภาตำบลที่รายได้รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณล่วงมาติดต่อกัน ๓ ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ให้กระทรวงมหาดไทย ประกาศจัดตั้งให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชนในระดับต่าง ๆ จนถึงระดับตำบล หมู่บ้าน หรืออาจจะกล่าวได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่ถือว่าเป็นรากเหง้าของการปกครองท้องถิ่นไทย มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด กับประชาชนมากที่สุด รู้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล ปัจจุบันมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน มีอิสระในการปฏิบัติงานสามารถกำหนดนโยบาย นำนโยบาย มาปฏิบัติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ องค์การบริหารส่วนตำบลเปรียบเทียบกับเวทีประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เข้ามามีบทบาทร่วมในการปกครองและการเมืองระดับท้องถิ่นในลักษณะท้องถิ่น เพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาท้องถิ่นในลักษณะของการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์อย่างจริงจัง”

ตามบทบัญญัติ มาตรา ๔๔ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย

๑. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ประธานสภา รองประธานสภา เลขาธิการสภา และสมาชิกอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี เลือกจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติสภาสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้น หมู่บ้านละ ๒ คน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังต่อไปนี้

๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร

^{๑๑}ปรัชญา เวสารัชช์, เปลี่ยนโฉมราชการ-ความจำเป็นที่เลือกไม่ได้, (กรุงเทพมหานคร : ข้าราชการ, ๒๕๔๐), หน้า ๓๕.

กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับของราชการ

๒. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ของประชาชนตามกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังต่อไปนี้

๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติระเบียบและข้อบังคับทางราชการ

๒) สั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขาธิการบริหาร

ส่วนตำบล

๔) วางระเบียบเพื่อให้งานบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๕) รักษาการณ์ให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น อำนาจหน้าที่ของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๖๖ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

มาตรา ๖๗ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก

๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งขยะมูลฝอย

และสิ่งปฏิกูล

๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ

๗) คุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือ

บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

มาตรา ๖๘ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

- ๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- ๒) ให้มีและบำรุงไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ๔) ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และ

สวนสาธารณะ

- ๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- ๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน
- ๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๘) การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- ๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบน้ำ และท่าข้าม
- ๑๑) กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์
- ๑๒) การท่องเที่ยว
- ๑๓) การผังเมือง

ซึ่งจะเห็นได้ว่า กฎหมายได้กำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้มากมาย เพื่อให้สอดคล้องกับความหวังของประชาชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นตนให้เป็นไปตามความต้องการอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลมี ๘ ด้าน ดังนี้

- ๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- ๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านแหล่งน้ำ
- ๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
- ๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
- ๕) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา
- ๖) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านงบประมาณ
- ๗) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๘) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร

ตามภารกิจ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบล ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) ด้านเศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาซึ่งครอบคลุมกิจกรรม โครงสร้างด้านการประกอบอาชีพของประชาชนทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและการบริการท่องเที่ยว ได้แก่

- ๑.๑ ส่งเสริมการประกอบอาชีพ
- ๑.๒ ส่งเสริมการตลาดชุมชนและสินค้าพื้นเมือง
- ๑.๓ สนับสนุนร้านค้าชุมชน กองทุน ธนาคารหมู่บ้าน
- ๑.๔ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ

๑.๕ การแก้ไขปัญหาการว่างงาน

๒) ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต เน้นการพัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งมีกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับ

๒.๑ การดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อ

๒.๒ การดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชนและประชาชน โดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงามกิจการศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๓ การนันทนาการและกีฬา

๒.๔ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒.๕ การแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการพัฒนาซึ่งครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความน่าอยู่และมีความยั่งยืน ได้แก่

๓.๑ การสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๒ การป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

๓.๓ การอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ เช่น กิจกรรมป่าชุมชน

๓.๔ การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

๓.๕ การบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ

๔) ด้านการเมืองการบริหาร เน้นการพัฒนาความรู้และความเข้าใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกิจกรรมโครงการต่างๆ ดังนี้

๔.๑ การประชุมประชาคม

๔.๒ การบริหารปกครองตามประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมรณรงค์การระบอบเลือกตั้ง

๔.๓ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ

๔.๔ การจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมี

ประสิทธิภาพ

๔.๕ การให้บริการแก่ประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงาน

สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองรูปแบบหนึ่ง ที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางออกสู่ประชาชนในระดับต่าง ๆ ทุกระดับ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองและการเมืองระดับท้องถิ่น ในลักษณะการเข้ามาร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบของราชการส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง และถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด อันเป็นรากฐานสำคัญ ในการพัฒนาประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเมือง และการปกครองระดับที่สูงขึ้นมาอีกด้วย จัดตั้งขึ้นมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ณ ปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายดังกล่าว จนถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ.๒๕๔๖ จุดมุ่งหมายในการจัดตั้งคือ เพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชน สามารถช่วยเหลือประชาชนได้รวดเร็วและป้องกันภัยได้ล่วงหน้าโดยมีอุปกรณ์ป้องกันภัยหรือช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้นได้ กฎหมายได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น กำหนดให้มีโครงสร้าง รายได้และรายจ่าย อำนาจหน้าที่ และการกำกับดูแล องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

๒.๒.๑ โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ตาม มาตรา ๔๔ ประกอบด้วย

๑.สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ

๒.นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๑.สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎร ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๖ คนและในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงสองหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง มาตรา ๔๕

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา ๔๘

ประธานสภาและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา ๔๙

ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา ๕๗

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๕๗ ทวิ ดังต่อไปนี้

๑) มีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

๒) ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นหรือที่ปรึกษาหรือเลขานุการ

ของผู้บริหารท้องถิ่นเพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับสภาตำบลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

๓) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามประการอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๖ ได้กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและลักษณะต้องห้าม ตาม มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ ดังต่อไปนี้

๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี บริบูรณ์

๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า หนึ่งปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดินหรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นเวลาติดต่อกันสามปี นับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง และ

๔) คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดบุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

๑) ติดยาเสพติดให้โทษ

๒) เป็นบุคคลล้มละลาย

๓) เป็นบุคคลมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตาม มาตรา ๓๔(๑) (๒) หรือ (๔)

ดังนี้

- วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

- เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

- อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังโดยหมายศาล

๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป และได้พ้นโทษมาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

๖) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือไม่โดยได้พ้นโทษหรือต้องคำพิพากษามายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้งแล้วแต่กรณี

๗) เคยถูกไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

๘) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

๙) เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง

๑๐) อยู่ในระหว่างเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๓๗ หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

๑๑) เคยถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมายังไม่ถึงหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งอันเนื่องมาจากการกระทำโดยไม่สุจริตตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการเลือกตั้ง หรือได้รับการเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต

๑๒) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

๑๓) เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๑๔) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

๑๖) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๑๗) ลักษณะอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง(ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๕๖ ตามมาตรา ๔๗ ตรี เมื่อ

๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒) ตาย

๓) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ

๔) ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอัน

ควร

๕) มิได้อยู่ประจำในหมู่บ้านที่ได้รับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินหก

เดือน

๖) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นหรือที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะกระทำ

๗) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ทวิ

๘) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่าจะมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาและมีมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ ถ้าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้นั้นมิได้อุทธรณ์หรือโต้แย้งมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ครบอุทธรณ์หรือโต้แย้ง ดังกล่าว การอุทธรณ์หรือโต้แย้งให้ยื่นต่อนายอำเภอภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ทราบมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๔) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนน เห็นว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๒. นายกององค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น มาตรา ๕๘

บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๕๘/๑ ดังต่อไปนี้

๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา

๓) ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบลสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นหรือเลขานุการที่ปรึกษาของผู้บริหารท้องถิ่นเพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

สำหรับลักษณะต้องห้ามมิให้ลงสมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีลักษณะเช่นเดียวกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

นายกององค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ กรณีนายกององค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะเวลา ๔ ปี ให้ถือว่าเป็นหนึ่งวาระและเมื่อได้ดำรงตำแหน่งติดต่อกัน ๒ วาระแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง มาตรา ๕๘/๒

นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน ๒ คน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ มาตรา ๕๘/๓

รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับนายกององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา ๕๘/๔

ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายตามมาตรา ๖๐/๑

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๖๔ เมื่อ

- ๑) ถึงคราวออกตามวาระ
- ๒) ตาย
- ๓) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ
- ๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๘/๑
- ๕) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๔/๒ คือ

- ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเว้นแต่ตำแหน่งที่ดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

- รับเงินหรือประโยชน์อื่นใดเป็นพิเศษจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ นอกเหนือไปจากที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติกับบุคคลธุรกิจการงานปกติ

- เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นหรือองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะกระทำ

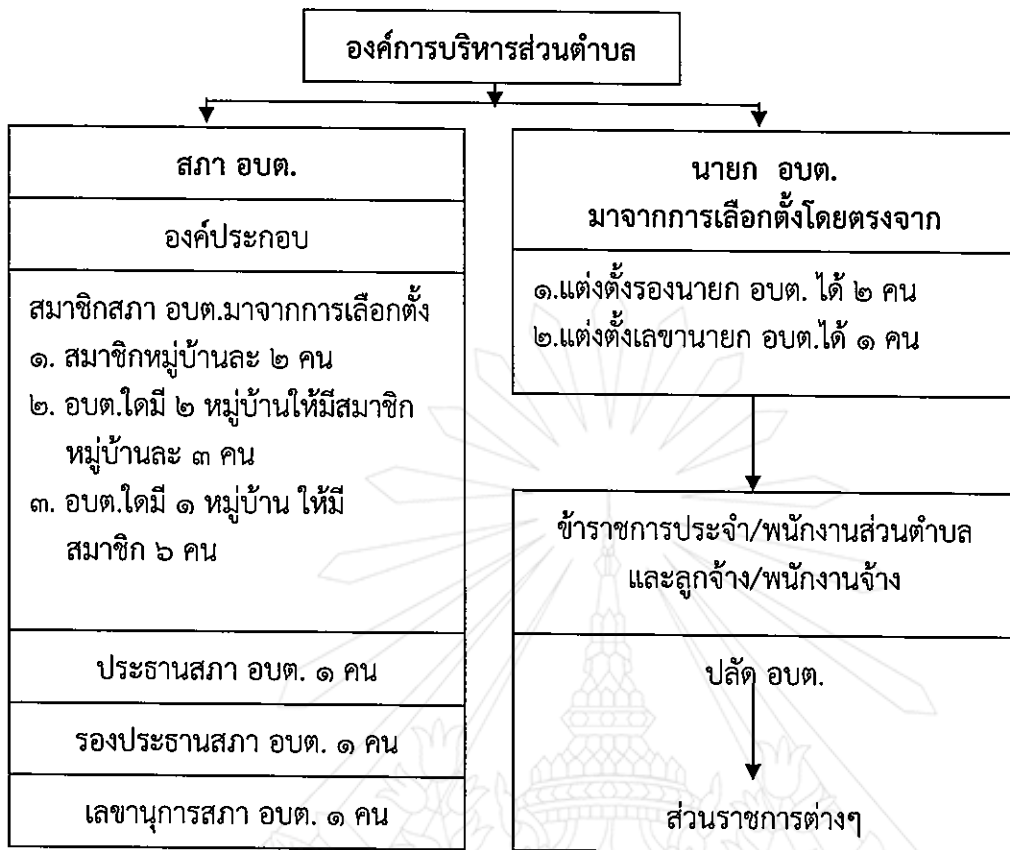
๖) ผู้ว่าสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๘๗/๑ วรรคห้า หรือมาตรา ๙๒ คือ

- กรณีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เมื่อนายอำเภอได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหาข้อยุติแล้ว ให้นายอำเภอส่งร่างที่ผ่านการพิจารณาให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเร็ว แล้วให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอร่างข้อบัญญัติดังกล่าวต่อสภาภายใน ๗ วัน หากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เสนอร่างข้อบัญญัตินั้นต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเวลาที่กำหนด ให้นายอำเภอรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง

- หากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการณ์ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว หากพฤติการณ์เป็นจริงให้นายอำเภอเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

๗) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

๘) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนน เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

แผนภูมิประกอบที่ ๒.๑ โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๒.๒ รายได้และรายจ่ายองค์การบริหารส่วนตำบล

๑. รายได้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๗๔- มาตรา ๘๓ ดังต่อไปนี้

- ๑.๑ รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๑.๒ รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๑.๓ รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๑.๔ ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- ๑.๕ เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้
- ๑.๖ รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- ๑.๗ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- ๑.๘ รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจกู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคลต่างๆ ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา ๘๓

ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้ายอากรฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใด เมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใดให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลกฎหมายรัษฎากรซึ่งสถานประกอบกิจการตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราซึ่งร้านขายสุราตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันซึ่งสถานที่เล่นการพนันอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินที่เก็บในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ทั้งนี้ ในองค์การบริหารส่วนตำบลใด เมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว ให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้แบ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา ๘๕ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายจ่ายดังต่อไปนี้

๒.๑ เงินเดือน

๒.๒ ค่าจ้าง

๒.๓ เงินค่าตอบแทนอื่นๆ

๒.๔ ค่าใช้สอย

๒.๕ ค่าวัสดุ

๒.๖ ค่าครุภัณฑ์

๒.๗ ค่าที่ดินสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่นๆ

๒.๘ ค่าสาธารณูปโภค

๒.๙ เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

๒.๑๐ รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

๒.๒.๓ บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา ๖๖-มาตรา ๖๘ ดังต่อไปนี้

๑. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๒. มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- ๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- ๗) ค้ำครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

๓. มีหน้าที่อาจทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- ๑) ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- ๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- ๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- ๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- ๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- ๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- ๑๒) การท่องเที่ยว
- ๑๓) การผังเมือง

นอกจากนี้บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ ดังนี้

- ๑) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- ๒) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- ๓) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้ามและที่จอดรถ
- ๔) การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ
- ๕) การสาธารณสุขการ
- ๖) การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
- ๗) การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน
- ๘) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ๙) การจัดการศึกษา
- ๑๐) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

- ๑๑) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

- ๑๒) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- ๑๓) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- ๑๔) การส่งเสริมการกีฬา
- ๑๕) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาพ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- ๑๖) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- ๑๗) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- ๑๘) การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- ๑๙) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
- ๒๐) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- ๒๑) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- ๒๒) การจัดให้มีและควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- ๒๓) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย โรง
มหรสพและสาธารณสถานอื่น
- ๒๔) การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๒๕) การผังเมือง
- ๒๖) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- ๒๗) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- ๒๘) การควบคุมอาคาร
- ๒๙) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๓๐) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษา
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ๓๑) การกิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการกำหนด

อำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของ
กระทรวง ทบวง กรมหรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์
ของประชาชนในตำบล และอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบลได้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของ
องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบล ออกข้อบัญญัติหรือ
ให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืน
ด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน ๑,๐๐๐ บาท เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

๒.๒.๔ บทบาทอำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ก่อนเข้ารับหน้าที่ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วน
ตำบล โดยไม่มีการลงมติ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วน
ตำบล ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลง
ไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี คำแถลงนโยบายและรายงานแสดงผลการ
ปฏิบัติงานตามนโยบาย ให้ประกาศไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดกับกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนางค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๒. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๔. วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๕. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

๖. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี บทบาทหน้าที่ดังกล่าว กำหนดไว้ใน มาตรา ๕๘/๕ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖

๒.๒.๕ บทบาทอำนาจหน้าที่ของข้าราชการประจำหรือพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง

ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย มาตรา ๖๐

ค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ค่านิยมสร้างสรรค์ฯ เป็นคุณธรรมประจำใจที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพึงยึดถือ เพื่อสร้างวัฒนธรรมทำงานใหม่ ให้งานภาครัฐบังเกิดผลตามแนวทางของแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐที่มุ่งสร้างคุณประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ มี ๕ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. กล้ายืนยันทำในสิ่งที่ถูกต้อง

๒. ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ

๓. โปร่งใส ตรวจสอบได้

๔. ไม่เลือกปฏิบัติ

๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ประการที่ ๑ กล้ายืนยันทำในสิ่งที่ถูกต้อง หมายถึง ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม เสียสละ ยึดหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพ ไม่โอนอ่อนตามอิทธิพลใด ซึ่งอาจขยายความได้ว่า เป็นพฤติกรรมการทำงานในลักษณะดังต่อไปนี้ การปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องชอบธรรมไม่ทำผิดระเบียบกฎหมายแม้ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องก็กล้าที่จะคัดค้านตามกระบวนการ กล้าแจ้งเหตุหรือร้องเรียนเมื่อพบเห็นการกระทำผิดแม้ผู้กระทำผิดจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตนเอง ให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติดีและกล้าโทษผู้ที่กระทำผิด พร้อมทั้งจะเสียสละและทุ่มเทแรงกายกำลังปัญญาทรัพย์สินและเวลาให้แก่งาน ปฏิบัติงานตามหลักวิชาตามหลักการและจรรยาบรรณโดย

ไม่ประนีประนอมกับความล้มเหลวไม่หวั่นเกรงต่อการขมขู่หรืออิทธิพลใดๆ มีความอดทนหรือยับยั้งชั่งใจต่อผลประโยชน์ที่เฝ้าหวงโดยคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี

ประการที่ ๒ ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ หมายถึง ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา แยกเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องงาน มีความรับผิดชอบต่อประชาชนต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กรและต่อการพัฒนาปรับปรุงระบบราชการ ซึ่งอาจขยายความได้ว่าเป็นพฤติกรรมการทำงานในลักษณะดังต่อไปนี้ การมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่คดโกงไม่หลอกลวง มีความตรงต่อเวลาทั้งการมาปฏิบัติหน้าที่และการนัดหมายไม่ให้ประชาชนหรือผู้ที่ตนนัดหมายต้องรอคอย ไม่เอาประโยชน์ส่วนตัวมาทำให้ประโยชน์ส่วนรวมต้องเสียไป การหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่ตนจะได้ประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ การไม่ใช้ความสัมพันธ์กันเป็นการส่วนตัวบุบบาเห็นใจพิเศษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การมีจิตสำนึกต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและประชาชนและพร้อมที่จะรับผิดชอบเมื่อทำงานผิดพลาดและยินดีแก้ไข

ประการที่ ๓ โปร่งใสตรวจสอบได้ หมายถึง ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีวิธีการให้ประชาชนตรวจสอบ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารในขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งอาจขยายความได้ว่า การมีขั้นตอนการปฏิบัติงานแผนการปฏิบัติงานและการมอบหมายงานที่ชัดเจนโดยสามารถแจ้งลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานผู้ปฏิบัติงานและระยะเวลาให้ผู้มาติดต่อได้ทราบเพื่อสามารถติดตามความรับผิดชอบได้ เก็บหลักฐานทุกอย่างไว้หรือทำบันทึกไว้เพื่อการตรวจสอบ แต่งตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการจะทำให้เกิดการตรวจสอบกันเองได้ดี การให้คำอธิบายให้เหตุผลที่เหมาะสมแก่ผู้มาขอรับบริการกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติหรืออนุญาตตามคำขอได้ การเปิดเผยหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติงานหรือข้อมูลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบตามสมควรแก่กรณีโดยถือว่าการเปิดเผยเป็นหลักการการปกปิดเป็นข้อยกเว้น

ประการที่ ๔ ไม่เลือกปฏิบัติ หมายถึง การบริการประชาชนด้วยเสมอภาพ เน้นความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดและถูกต้อง ปฏิบัติต่อผู้มาขอรับบริการด้วยความมีน้ำใจ เมตตา เอื้อเฟื้อ ซึ่งอาจขยายความได้ว่า เป็นพฤติกรรมการทำงานในลักษณะดังต่อไปนี้ การให้บริการโดยเน้นความเสมอภาพเท่าเทียมกัน ให้บริการตามลำดับโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติหรือเครือญาติเพื่อความเสมอภาพ เป็นธรรมผู้มาก่อนได้รับบริการก่อน อำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มาใช้บริการในมาตรฐานเดียวกัน ไม่บริการพิเศษเฉพาะรายที่รู้จักมักคุ้น ให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส รักษาผลประโยชน์ให้กับผู้รับบริการทุกคนเท่าที่จะทำได้ กรณีมีเหตุจำเป็นหากที่จะต้องเลือกบริการประชาชนผู้อยู่ห่างและเดินทางลำบากก็ต้องอธิบายความจำเป็นให้แก่ผู้รับบริการคนอื่นๆ ที่รออยู่ทราบทั่วกัน

ประการที่ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน หมายถึง ทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเกิดผลดีต่อหน่วยงานและส่วนรวม ใช้ทรัพยากรของทางราชการให้คุ้มค่าเสมือนหนึ่งการใช้ทรัพยากรของตนเอง เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก มีการวัดผลลัพธ์และค่าใช้จ่าย ซึ่งอาจขยายความได้ว่า การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จตามกำหนดโดยได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายและคุ้มค่าทั้งในส่วนของค่าใช้จ่ายและการใช้เวลาประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมายและเนื้อหาสาระของงานที่ตรงกัน ปฏิบัติงานด้วยความรอบครอบ ไม่ประมาทรักษาผลประโยชน์ให้แก่หน่วยงานอย่างเต็มความสามารถคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ

ประสิทธิผล การปฏิบัติงานโดยไม่ยึดติดอยู่กับกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานขององค์กรโดยมีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมว่าการทำงานนั้นๆ บรรลุเป้าหมายหรือไม่มีการติดตามผลเป็นระยะ

การประพาดิตนตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการพนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามประกาศของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๖

๑. พึงดำรงตนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และมีความรับผิดชอบ

๒. พึงปฏิบัติหน้าที่อย่างเปิดเผย โปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบ

๓. พึงให้บริการอย่างเสมอภาค สะดวก รวดเร็ว มีอัธยาศัยไมตรีโดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

๔. พึงปฏิบัติหน้าที่โดยยึดผลสัมฤทธิ์ผลของงานอย่างคุ้มค่า

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง ผู้ทำงานให้รัฐเพื่อรับใช้ประชาชน อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนใครก็ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐให้เข้ามาทำงานไม่ว่าจะมีค่าจ้างหรือไม่ถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ^{๑๒}

๒.๒.๖ บทบาทอำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๓. ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องใดอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ มาตรา ๔๖ และ มาตรา ๕๖/๑

๒.๒.๗ ธรรมชาติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นับเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนอย่างมาก มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงแต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาปรากฏข่าวทางสื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่ออื่นๆ ว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันหลายรูปแบบใน อปท. เป็นสาเหตุของการหย่อนประสิทธิภาพในการบริการและการพัฒนาท้องถิ่น ให้เจริญก้าวหน้า ตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ สิ่งที่ทำทลาย อปท. อยู่ในขณะนี้คือ การปรับกลยุทธ์ ทัศนคติ วิธีคิด วิธีการทำงานของบุคลากรของ อปท. ไปสู่การเป็น “ข้าราชการยุคใหม่” มุ่งปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมาย คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้

^{๑๒} กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ประสานมิตรจำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๒-๑๓.

เจริญก้าวหน้าและให้พี่น้องประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิต มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และการที่จะปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ต้องมีความพร้อมในหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองด้วยการบริหารจัดการที่ดีงาม ประกอบด้วย

๑.หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับให้ทันสมัย และเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของชุมชนและชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งการปฏิบัติของ อบต.สามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้โดยการออกข้อบัญญัติหรือข้อบังคับของ อบต.ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรมและเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักและเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง อบต.ต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ข้อบัญญัติ อบต.และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนเป็นหลัก

๒.หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์ สุจริต จริตใจ อดทน มีระเบียบวินัย โดยบุคลากรของ อบต. ต้องยึดหลักหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ข้าราชการประจำจะต้องปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มาทำงานตรงเวลา ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ถูกต้อง สมาชิกสภา อบต.ต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะผู้แทนของประชาชนต้องมุ่งเน้นผลประโยชน์แก่ส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมาประชุมอย่างสม่ำเสมอพิจารณาเรื่องต่างๆในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวม และถูกต้องตามกฎหมาย ผู้บริหารของ อบต. ยิ่งต้องมีคุณธรรมสูงขึ้นเนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการประจำในขณะเดียวกันก็เป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณต่างๆ จะต้องยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้มีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน

๓.หลักความโปร่งใส เป็นการเน้นการปรับกลไกและวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้ อบต. ต้องปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ โดยเอกสารที่จะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ ได้แก่

๓.๑ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๓.๒ มติการประชุมของคณะผู้บริหาร ที่มีผลกระทบต่อผลได้ผลเสียของประชาชน

๓.๓ มติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบสิทธิหน้าที่รวมทั้งผลเสียแก่ประชาชน รวมทั้งมติอื่นๆ ที่ประชาชนควรทราบ

๓.๔ วาระการประชุมของสภา จะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาจะต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

๓.๕ ข้อบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งของ อบต. รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และประชาชนต้องปฏิบัติ

๓.๖ ขั้นตอนการปฏิบัติงานของ อบต.รวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับ อบต. ได้แก่ การชำระภาษีต่างๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น ให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนปฏิบัติ อยางไร ต้องใช้เอกสารหลักฐานประกอบอะไร และต้องใช้เวลานานเท่าใด

๓.๗ ผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ของ อปท. ควรที่จะได้สรุปเสนอให้ประชาชนทราบว่าทำอะไร เมื่อไร ให้ประชาชนทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานได้

๓.๘ เอกสารการจัดซื้อ-จัดจ้างโดยเฉพาะผลการสอบราคาหรือประกวดราคาควรเปิดเผยให้ประชาชนรับรู้ จะทำให้ประชาชนได้ตรวจสอบและเกิดความมั่นใจ

๓.๙ ข้อมูลด้านการเงิน-การคลัง ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นตัวชี้ถึงความสุจริต อปท. ควรที่จะได้เปิดเผยเป็นระยะๆ ว่ามีรายรับเท่าใดมีรายจ่ายเท่าใด

๓.๑๐ ข้อมูลอื่นๆ ที่ อปท. เห็นว่าควรเปิดเผยและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

๔. หลักการมีส่วนร่วม เป็นหลักที่มีความสำคัญของ อปท. ที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภา อปท. หรือ ผู้บริหาร และมีส่วนร่วมในการบริหารงานตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไร ใดๆ ของ อปท. รวมทั้งการตรวจสอบและประเมินผลของ อปท. และสุดท้ายประชาชนย่อมมีสิทธิเหนือ อปท. โดยมีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภา อปท. ที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหายล้มเหลว มีพฤติกรรมเสื่อมเสีย อปท. จะต้องสร้างระบบ กลไกที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานของ อปท. สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

๕. หลักความรับผิดชอบ เป็นการมุ่งเน้นให้ อปท. ได้ปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชน มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชน และมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลู่ โดยไม่เลือกปฏิบัติ และมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำ เป็นธรรมและทั่วถึง นอกจากนี้ต้องมีความจริงใจในการนำโครงการ/กิจกรรมที่เสนอโดยประชาชน/ประชาคมนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน นำเอาโครงการ/กิจกรรมที่บรรจุนโยบายพัฒนาไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน หากทำได้ต้องแจ้งให้ประชาชนทราบ

๖. หลักความคุ้มค่า เป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยใช้ทรัพยากรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนรวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน ในการดำเนินงานของ อปท. สามารถนำหลักความคุ้มค่ามาปรับใช้ได้ไม่ว่าจะเป็น การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ควรมีการจัดลำดับ ก่อน-หลัง ตามความจำเป็นเร่งด่วน การจัดซื้อ-จัดจ้าง ต้องมุ่งให้เกิดการประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนนอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่ารวมถึงควรมีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายทั้งประชาชนในพื้นที่ให้ความประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งการมีกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ใช้ได้ยาวนาน^{๑๓}

การมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย

๑) การให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางและการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยตรวจว่าผู้บริหารหน่วยงานปฏิบัติงานของท้องถิ่น รับฟังและนำปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการบริการสาธารณะของสมาชิกสภาท้องถิ่นและประชาชนเสนอไปปฏิบัติและรายงานให้ประชาชนทราบ

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๒.

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประเมินความพึงพอใจของประชาชนในการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่

๓) ตรวจสอบว่ามีรายงานการประชุม หรือหนังสือเชิญให้ประชาชนรวมประชุมและตรวจสอบหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นต้น

ความโปร่งใส ประกอบด้วย

๑) ความโปร่งใสในการบริหารราชการซึ่งเป็นการตรวจสอบเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ที่แสดงให้เห็นว่าได้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ผลการดำเนินงานและจัดซื้อจัดจ้าง

๒) มีการตรวจสอบรายงานของจังหวัดหรืออำเภอ เกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชีและรายงานการเงินในรอบ ๒ ปี

๓) มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารและมีวิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมหรือสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

๔) การแต่งตั้งประชาคมเข้าร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างโดยผ่านประชาคม^{๑๔}

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ประกอบด้วย

๑.นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.ข้าราชการประจำหรือพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้าง

๓.สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ซึ่งบุคคลทั้ง ๓ นี้จะต้องเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด จะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและรู้ปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในท้องถิ่น การกำหนดโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นกลไกที่จะนำไปสู่การพัฒนาในอนาคตกล่าวคือ กำหนดให้มีผู้บริหารคือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ฝ่ายตรวจสอบคือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหาร และฝ่ายประจำคือ ข้าราชการประจำทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายและนโยบายของผู้บริหารภายใต้กรอบของกฎหมาย ในการทำหน้าที่ของแต่ละฝ่ายนั้นจะต้องยึดผลประโยชน์และความสุขของประชาชนเป็นสำคัญภายใต้การปฏิบัติหน้าที่ตามระบบคุณธรรมโปร่งใส ซื่อสัตย์และสามารถให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ จึงนำไปสู่การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนในการทำหน้าที่ของบุคลากรทั้งสามฝ่ายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

^{๑๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔.

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ หมวดที่ ๓ ข้อ ๑๖ ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาในอนาคต

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ เป็นแผนที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) นโยบายของคณะ รัฐมนตรี นโยบายกระทรวงมหาดไทย และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด / อำเภอ ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานี้จะเป็นตัวกำหนดกรอบ แนวทางการพัฒนาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใด และยังเป็นแผนที่ใช้สำหรับเป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แผนการดำเนินงาน รวมถึงการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในแต่ละปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง นอกจากจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่น แล้วยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

การให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน และความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น ใน มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใดนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือภาพในอนาคตเพื่อแปลงไปสู่การปฏิบัติต่อไป

๒.๓.๑ ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ จะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติ นโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด/อำเภอ ทั้งนี้

เพื่อให้การพัฒนาในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานี้จะเป็นตัวกำหนดกรอบ แนวทางการพัฒนาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใด และยังเป็นแผนที่ใช้สำหรับเป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แผนการดำเนินงาน รวมถึงการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในแต่ละปีอีกด้วย

๒.๓.๒ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มุ่งไปสู่สถานการณ์ที่ต้องการได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม องค์กร การบริหารจัดการ และการเปลี่ยนแปลงขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

๒.๓.๓ ขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ หมวด ๓ ข้อ ๑๖ กำหนดขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ โดยนำข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

๒. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

๓. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

๔. ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

๒.๓.๔ ประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

๑. สามารถกำหนดทิศทาง แนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน

๒. การพัฒนาเป็นไปอย่างมีระบบ และเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน

๓. สามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๔. เป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แผนการดำเนินงาน และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

๕. ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ว่าต้องแก้ ณ จุดใด และกำหนดได้ว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหา และความ ต้องการของประชาชนลุล่วงไปด้วยดี

๒.๓.๕ หลักการและแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวขององค์กรบริหารส่วนตำบลนั้น ได้นำหลักการและแนวคิด มาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด และยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัด มาเป็นกรอบในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาดำบล โดยแต่ละยุทธศาสตร์ที่ นำมาเป็นกรอบสรุปได้ดังนี้

๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) การ เปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนา สถานะและทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย

๑.๑ การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์

- การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินของโลก
- การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด
- การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม
- การเคลื่อนย้ายของคนอย่างเสรี
- การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๒ สถานะของประเทศ

- สถานะด้านสังคมของประเทศ
- สถานะด้านเศรษฐกิจของประเทศ
- สถานะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- สถานะด้านการบริหารจัดการประเทศ

๑.๓ แนวคิดและทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย

- แนวคิดหลัก โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
- ทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย ให้ความสำคัญต่อการนำทุนของประเทศที่มี ศักยภาพและความได้เปรียบด้านอัตลักษณ์และคุณค่าของชาติ ทั้งทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน

๒. วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมี คุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมี คุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

๒.๑ พันธกิจ

๒.๑.๑ พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๒ เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ บนพื้นฐานการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพมีระดับการออมที่พอเพียง มีการปรับโครงสร้างการผลิตและการบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม ใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ควบคู่กับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ และการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และโลจิสติกส์ พลังงาน กฎกติกา และกลไกสนับสนุนการแข่งขันและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

๒.๑.๓ ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นธรรม และมีการสร้างสรรค์คุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากรคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร ปรับแบบแผนการผลิตและการบริโภค ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของชาติจากข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

๒.๑.๔ พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะมีการกระจายอำนาจและกระบวนการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสู่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากร

๒.๒ วัตถุประสงค์

๒.๒.๑ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุล ระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๒.๒.๒ เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

๒.๒.๓ เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตเพื่อทำให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น

๒.๒.๔ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

๒.๒.๕ เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

๒.๒.๖ เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการ

พัฒนาประเทศและการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

๒.๒.๗ เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๒.๓ เป้าหมาย

๒.๓.๑ เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน

๒.๓.๒ เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ไขปัญหาความยากจน

๒.๓.๓ เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ

๒.๓.๔ เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๒.๓.๕ เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล

๒.๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับ

- การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน
- การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่ายินดี

- การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

๒. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ให้ความสำคัญกับ

- การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง

- การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน

- การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล

๓. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

- การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย

- การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ

- การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา

พัฒนา

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับ

- การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ

- การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน

- การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความ เป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ

- การเสริมสร้าง และพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วน หนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย

- เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการ ประเทศ

- สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทนการ กำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา

- การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้น ต่อเนื่อง

- ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล

- การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา

- การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่ดุลย ภาพและความยั่งยืน

๒.๕ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

๒.๕.๑ เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการใน ระดับต่าง ๆ ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ภายใต้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

๒.๕.๒ กำหนดแนวทางการลงทุนที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๒.๕.๓ เร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้ บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

๒.๕.๔ ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อหนุนเสริมการ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สู่การปฏิบัติ

๒.๕.๕ พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการ พัฒนาในทุกระดับ

๒.๕.๖ สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงเครือข่าย ข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น

๒.๖ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด

โดยมีวิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัด ,ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา,เป้าประสงค์และแผนงาน โครงการสำคัญในการพัฒนากลุ่มจังหวัด ดังนี้

๑. วิสัยทัศน์ “หุ้นส่วนเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน” ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา

๑.๑ การผลิตและแปรรูปผลผลิตการเกษตร โดยปรับโครงสร้างและสร้างหุ้นส่วน การผลิตกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๒ การท่องเที่ยวและบริการ โดยสร้างหุ้นส่วนการท่องเที่ยวและบริการกับประเทศ เพื่อนบ้าน

๑.๓ พัฒนาสินค้า OTOP

๒. เป้าประสงค์กลุ่มจังหวัด

๒.๑ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตของกลุ่มจังหวัด

๒.๒ ขยายฐานการลงทุนไปสู่เพื่อนบ้าน

๓. ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา

๓.๑ โครงการส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อย้ายฐานการผลิตวัตถุดิบทางการเกษตรไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

๓.๒ โครงการพัฒนาด้านชายแดน ได้แก่ การพัฒนาเมืองใหม่ช่องสะงำ และ ด่านช่องเม็ก ใน ลักษณะ One Stop Service

๓.๓ โครงการส่งเสริมเขต Special Border Economic Zone เพื่อการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

๓.๔ โครงการปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตให้มีความสามารถในการแข่งขัน

๓.๕ โครงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร เพื่อการพัฒนาระบบหักบัญชี (Account Trade)

๓.๖ โครงการพัฒนาสินค้าOTOPเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าOTOPสนับสนุนการท่องเที่ยว

๓.๗ โครงการเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวมรดกโลก โดยพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดและประเทศเพื่อนบ้าน

๓.๘ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว

๓.๙ โครงการ Cluster Cities โดยสร้างความร่วมมือระหว่างเมืองคู่ Cluster Cities ระหว่าง ไทย - ลาว - กัมพูชา

๒.๗ วิสัยทัศน์ “จังหวัด เป็นเมืองนำอยู่ นำเกษตรอินทรีย์สู่สากล”

๒.๗.๑ เป้าประสงค์

๑. ให้เศรษฐกิจของจังหวัด (GPP) มีการเจริญเติบโตเฉลี่ยปีละอย่างน้อย ๕% และประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพิ่มปีละ ๕%

๒. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) อย่างน้อยร้อยละ ๙๐ ของจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด และหมู่บ้านมีการพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย (ข้อมูล กชช. ๒ ค.) (หมู่บ้านพัฒนาอันดับ ๓ /หมู่บ้านก้าวหน้า) ทุกหมู่บ้าน ในปี ๒๕๕๐

๒.๗.๒ ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา

๑. ส่งเสริมการผลิตและการตลาด

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
- ส่งเสริมการตลาดเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์สู่สากล

๒. พัฒนาสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต โดย

- พัฒนาสังคม การแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต

๓. รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดย

- การใช้หลักธรรมาภิบาลและการบริหารงานสมัยใหม่
- ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายการเรียนรู้

๒.๘ กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- ๑.๑ แนวทางการพัฒนาการคมนาคมและขนส่ง
- ๑.๒ แนวทางการพัฒนาการสาธารณสุขโรค
- ๑.๓ แนวทางการพัฒนาการผังเมืองและควบคุมอาคาร

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิต และส่งเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก

- ๒.๑ แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพ
- ๒.๒ แนวทางการพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์
- ๒.๓ แนวทางการพัฒนาการศึกษาและส่งเสริมการศึกษา
- ๒.๔ แนวทางการพัฒนาการสาธารณสุข
- ๒.๕ แนวทางการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
- ๒.๖ แนวทางการพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ
- ๒.๗ แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

- ๓.๑ แนวทางการพัฒนาความสามัคคี และความสมานฉันท์ของประชาชนในท้องถิ่น
- ๓.๒ แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
- ๓.๓ แนวทางการพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๓.๔ แนวทางการพัฒนาการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ๓.๕ แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

และทรัพย์สิน

การท่องเที่ยว

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์ยกรรมและการท่องเที่ยว

- ๔.๑ แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการลงทุน
- ๔.๒ แนวทางการพัฒนาการอุตสาหกรรม
- ๔.๓ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว
- ๔.๔ แนวทางการพัฒนาการพาณิชย์ยกรรม
- ๔.๕ แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP)

๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม

๕.๑ แนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การคุ้มครองดูแลและ
บำรุงรักษาป่า

๕.๒ แนวทางการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ

๕.๓ แนวทางการพัฒนาการจัดการที่สาธารณะประโยชน์

๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญา
ท้องถิ่น

๖.๑ แนวทางการพัฒนาการปกป้อง คุ้มครอง ควบคุม ดูแลรักษา
โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

๖.๒ แนวทางการพัฒนาอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น

๗. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๗.๑ แนวทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการบริหารจัดการที่ดี

๗.๒ แนวทางการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรท้องถิ่น

๗.๓ แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการให้บริการหน่วยงานภาครัฐ
ประชาคม และองค์กรประชาชน

๘. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาคม

๘.๑ แนวทางการพัฒนาส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๘.๒ แนวทางการพัฒนาส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประชาคม

๒.๙ การพัฒนาตามนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น

จากการที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ ได้แถลงนโยบายต่อที่ประชุมสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้
ดำเนินการพัฒนาตามนโยบาย ดังนี้

๒.๙.๑ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาตามนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ ทางผู้บริหารได้ดำเนินการพัฒนา ตามแนวทาง
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างทุนเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ อย่าง
ยั่งยืน โดยการนำทุนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ ที่มีศักยภาพและความได้เปรียบด้านอัต
ลักษณ์และคุณค่าของชาติ ทั้ง “ทุนทางสังคม” “ ทุนเศรษฐกิจ” และ “ทุนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม” มาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และ
เข้มแข็งทางสังคมด้วยปัจจัยหลักที่เกิดจาก การมีแต่พอประมาณ มีเหตุผล ภายใต้การสร้างความรู้ คู่
คุณธรรม รวมถึงความเพียรพยายาม ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนในวิถีการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ
สังคม รวมถึงการเมือง อย่างมีความ สมดุล มั่นคง และยั่งยืน โดยการส่งเสริมการประกอบอาชีพ
ให้กับประชาชน ส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนและภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน

๒.๙.๒ นโยบายการพัฒนาการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ ได้ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการศึกษา ดังนี้

๑. พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยอย่างเพียงพอ

๒. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในระดับประถม และมัธยม ด้วยการเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

๓. สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอื่น เช่น การทัศนศึกษา ดนตรี กีฬาและนันทนาการ อาคารสถานที่สำหรับการศึกษา ภาษาอังกฤษ ดนตรีไทย ศิลปะ ฯลฯ

๔. พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแม่บ้าน เกษตร เพื่อพัฒนาให้มีผลผลิตที่มีคุณภาพมากขึ้น

๕. พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน ห้องสมุดประชาชนตำบล แหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ การศึกษาดูงานนอกสถานที่

๖. พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นศูนย์รวมใจให้กับประชาชน

๒.๙.๓ นโยบายการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นเมืองน่าอยู่

ด้วยการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมใน ๕ มิติ คือ มิติเมืองปลอดภัย มิติเมืองสะอาด มิติเมืองคุณภาพชีวิต มิติเมืองธรรมาภิบาล และมิติเมืองวัฒนธรรม

พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปโภค การรวมทั้งด้านการสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจในการดำรงชีวิตประจำวัน ดังนี้

๑. พัฒนาเส้นทางคมนาคม ด้วยการ พัฒนาปรับปรุง ถนน ลำคลอง เพื่อความสะดวกในการเดินทาง การประกอบอาชีพ

๒. พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างสาธารณะ ให้มีไฟฟ้าส่องสาธารณะให้เพียงพอเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งไฟฟ้าภายในบ้านให้ทั่วทุกหลังคาเรือน

๓. พัฒนาส่งเสริม สนับสนุนให้มีน้ำสะอาด สำหรับอุปโภคบริโภคอย่างทั่วถึง

๔. พัฒนาสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพ การจัดการสิ่งปฏิกูล ระบบระบายน้ำของท่อระบายน้ำต่าง ๆ ให้สะดวกรวดเร็ว ดำเนินการ และประสานงานการแก้ไขปัญหาหน้าเสาเสียในลำคลองเป็นต้น

๕. พัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทาง สองฝั่งคลองสาธารณะ สวนสาธารณะบำรุงรักษาดูแลต้นไม้ การกำจัดวัชพืชในลำคลอง ให้เป็นที่พักผ่อนและสนทนาของคนในหมู่บ้านชุมชน

๖. การพัฒนาการจัดการสาธารณสุข เช่น ตลาด ร้านค้า ร้านอาหารให้ถูกสุขลักษณะการป้องกันปัญหาขยะ ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า การควบคุมป้องกันโรคติดต่ออื่น ฯลฯ

๗. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับ ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ติดเชื้อเอชไอวี การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความรู้สึกที่ดีมีคุณค่าต่อสังคม

๘. ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาศูนย์เยาวชน กลุ่มแอโรบิค กลุ่มกีฬา นันทนาการ ให้ประชาชนมีอุปกรณ์ และสถานที่ออกกำลังกายอย่างเพียงพอ

๙. พัฒนาการประชาสัมพันธ์ ให้มีหอกระจายวิทยุชุมชน วารสาร สิ่งพิมพ์อื่น ๆ เพื่อเป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนและราชการ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

๑๐. สนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนางานด้านการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย การจัดระเบียบชุมชน และสังคม ระบบการรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๑๑. พัฒนาส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยไร้สารพิษ พืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ การปลูกไม้เศรษฐกิจ การปลูกพืชผัก ผลไม้ เป็นต้น

๒.๙.๔ นโยบายด้านการเมือง และการบริหาร

๑. สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

๒. ดำเนินการประสานงาน ให้ความร่วมมือ ร่วมพัฒนา ร่วมวางแผน กับหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ โดยเฉพาะท้องถิ่นข้างเคียงที่จะต้องประสานพัฒนาโครงการที่สอดคล้องกัน

๓. พัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มแกนนำหมู่บ้านชุมชน ผู้นำครอบครัว ให้ความรู้ ทันทต่อการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงให้มีความก้าวหน้า อยู่ตลอดเวลา

๔. พัฒนาการวางระบบงานราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความพร้อม เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย และประชาชน ภาคราชการ ภาคเอกชน มีความพึงพอใจการบริหารจัดการ รวมทั้งการรับบริการ^{๑๕}

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๔.๑ การมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ความสำคัญอยู่กับการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนเองอาศัยอยู่ ทั้งนี้เพื่อกำหนดความต้องการและเข้าร่วมดำเนินการในการจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในที่นี้ได้มีผู้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายรูปแบบ ดังที่จะนำเสนอพอสังเขปเพื่อการศึกษา ดังนี้

ดิเรก ฤกษ์หรัย กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชนบทเน้นการพัฒนาสังคมและแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน” ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้ประชาชนในระดับท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงชนบท และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรกำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพกำลังคน การมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เห็นภาพแผนได้รับรู้ข้อเท็จจริง และแนวความคิดของประชาชนในระดับท้องถิ่น จึงนับได้ว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการพัฒนาชนบท^{๑๖}

ยิววัฒน์ วุฒิเมธี กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่อง “หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท” ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การ

^{๑๕}สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล งานนโยบายและแผน, ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาตำบล, (ยโสธร : พิมพ์กิจการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑-๒๒.

^{๑๖}ดิเรก ฤกษ์หรัย,การพัฒนาชนบทเน้นการพัฒนาสังคมและแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๒๕), หน้า ๒๐๙.

ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชน การที่จะสามารถทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่า มนุษย์นั้นสามารถที่จะพัฒนาได้ ต้องมีโอกาสและได้รับการชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง^{๗๗}

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา” ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชนทั้งในรูปของส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคมและองค์กร อาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และแนวนโยบายที่กำหนดไว้^{๗๘}

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย” ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้จ่ายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรู้ของการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง^{๗๙}

สุจินต์ ดาววิระกุล กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๒๗” ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตัวเอง และมีส่วนร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ได้ปรารถนาหรือตั้งไว้^{๘๐}

นิพัทธ์เวช สืบแสง กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชาวชนบทในการพัฒนา” ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของงานรวม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและการดำเนินการของประชาชนเอง โดยที่กระบวนการมีส่วนร่วมนั้น เป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาหรือกำหนดปัญหาของชุมชน การหาสาเหตุของปัญหา

^{๗๗} ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์, ๒๕๒๖), หน้า ๒๐.

^{๗๘} ไพรัตน์ เตชะรินทร์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๖-๗.

^{๗๙} ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๒.

^{๘๐} สุจินต์ ดาววิระกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๒๗”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘.

หาวิธีแก้ไขปัญหาลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหของชุมชน และประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น^{๒๑}

ปรัชญา เวสารัชช์ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า เป็นการที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตนในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชนและการมีส่วนร่วมประกอบด้วย ๑) มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา ๒) ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างสุดตัว เช่น ความรู้ ความสามารถ ความคิด แรงงานหรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินทุน วัสดุ เป็นต้น^{๒๒}

ดุขฎี อายุวัฒน์และคณะ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยที่การร่วมอาจร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมทั้งรายบุคคล กลุ่มคน จนถึงองค์กร ซึ่งมีความสอดคล้องกัน เข้ามารับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์^{๒๓}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ โดยเป็นตัวนำในการทำกิจกรรมของทุกขั้นตอน ทั้งขั้นร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมดำเนินการและขั้นติดตามและประเมินผล อันเป็นการร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทิศทางที่เราต้องการร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นการกระทำผ่านตัวแทน ผ่านกลุ่มหรือผ่านองค์กร อย่างองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและจัดทำแผนพัฒนาตำบล ให้เกิดผลตามที่ต้องการและสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่

๒.๔.๒ รูปแบบ ลักษณะ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาคม

นิรันดร์ จงวุฒิวะศน์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน มีรูปแบบ ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

๑. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มอาสาสมัครเพื่อชุมชนต่างๆ เป็นต้น

๒. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น กรรมการของกลุ่มชุมชน กรรมการกลุ่มเลี้ยงไหม คณะกรรมการหมู่บ้าน ตำบล เป็นต้น

๓. การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ โดยผ่านผู้แทนที่ไม่ใช่องค์กรของประชาชน เช่นสถาบันต่างๆ หน่วยงานที่เชิญชวนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม เป็นต้น^{๒๔}

^{๒๑}นิพัทธ์เวช สืบแสง, “การมีส่วนร่วมของชาวชนบทในการพัฒนา”, ข่าวสารศูนย์วิจัยชาวเขา, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน, ๒๕๒๖): ๔๒.

^{๒๒}ปรัชญา เวสารัชช์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๓๖-๓๘.

^{๒๓}ดุขฎี อายุวัฒน์และคณะ, การวิเคราะห์ Correlation และ Regression Analysis, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๕), หน้า ๓๖-๓๘.

^{๒๔}นิรันดร์ จงวุฒิวะศน์, กลวิธีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารการพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๘๕.

อคิน รพีพัฒน์ ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
๒. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา
๓. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนในการแก้ไขปัญหา
๔. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผน
๕. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ^{๒๕}

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ ดังนี้

๑. ร่วมทำการค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงตลอดถึงความต้องการของชุมชน
๒. คิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
๓. ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน
๔. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๖. ร่วมลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
๘. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาล ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป^{๒๖}

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนา เริ่มตั้งแต่ขั้นร่วมกันคิด ร่วมกันริเริ่มโครงการและตรวจสอบถึงความต้องการของชุมชน ขั้นร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและความต้องการของชุมชน ในการเข้าร่วมขั้นตอนต่างๆ นั้น จะเข้ามีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทั้งหมดก็ได้ ในที่นี้สามารถจัดจำแนกลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ ๕ ลักษณะ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการศึกษาถึงปัญหา ได้แก่ การร่วมมือกันสำรวจข้อมูลความต้องการและปัญหาของชุมชน ร่วมประชุมวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา ร่วมตัดสินใจในสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา
๒. การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา ได้แก่ ร่วมกำหนดปัญหาที่ต้องแก้ไข และแนวทางการพัฒนาชุมชน ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
๓. การมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติ ได้แก่ การร่วมออกกำลังแรงงาน ร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน

^{๒๕} อคิน รพีพัฒน์, แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๐-๑๐๑.

^{๒๖} ไพรัตน์ เตชะรินทร์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน, อ้างแล้ว, หน้า ๗.

๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เช่น ร่วมเป็นกรรมการติดตามงาน ร่วมสำรวจความถูกต้องของขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

๕. การมีส่วนร่วมในส่วนอื่นๆ ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณ การร่วมประชาสัมพันธ์งานของกลุ่มแก่สาธารณชน เป็นต้น

๒.๕ สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล^{๒๗}

๒.๕.๑ ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล ตั้งอยู่ที่บ้านทรายมูล (โนนสะอาด) หมู่ ๑๕ ตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอทรายมูล ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๖๙ ห่างจากอำเภอทรายมูลระยะทางประมาณ ๓.๕ ก.ม. และห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดยโสธร เป็นระยะทางประมาณ ๒๑ ก.ม.

๒.๕.๒ เนื้อที่

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูลมีพื้นที่ทั้งหมด ๖๐.๔๔๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๗,๗๘๐.๗๕ ไร่

๑) อาณาเขต

ทิศตะวันออก	จดตำบลไผ่	อำเภอทรายมูล
ทิศเหนือ	จดตำบลห้วยแก้ง	อำเภอกุดชุม
ทิศตะวันตก	จดตำบลคูลาด	อำเภอทรายมูล
ทิศใต้	จดตำบลทุ่งแต้	อำเภอเมืองยโสธร

๒) ภูมิประเทศ

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล มีสภาพพื้นที่ราบลุ่มสภาพดินเป็นดินล่วนปนทราย และมีดินเค็มบางพื้นที่

๓) ภูมิอากาศ

เป็นไปตามอิทธิพลลมมรสุมที่พัดผ่าน มี ๓ ฤดู ดังนี้

๑) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึง เดือนเมษายน

๒) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึง เดือนกันยายน มีลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้พัดผ่านและพายุดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้ จึงทำให้มีฝนตกทุกปี

๓) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์ อากาศหนาว กระจายแสง

๔) การปกครอง

มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน ประกอบด้วย

๑. บ้านนาโป่ง หมู่ที่ ๖

^{๒๗} องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล, ข้อมูลทั่วไปตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ปี ๒๕๕๕, (ยโสธร : พิมพ์ดีดการพิมพ์), ๒๕๕๕, หน้า ๓-๒๔.

๒. บ้านเหล่าเมย	หมู่ที่ ๗
๓. บ้านโคกยาว	หมู่ที่ ๘
๔. บ้านโคกยาว	หมู่ที่ ๙
๕. บ้านหนองคู่	หมู่ที่ ๑๐
๖. บ้านดอนเขื่อง	หมู่ที่ ๑๑
๗. บ้านดอนหวาย	หมู่ที่ ๑๒
๘. บ้านหนองไก่อขาว	หมู่ที่ ๑๓
๙. บ้านหนองสระพัง	หมู่ที่ ๓
๑๐. บ้านทรายมูล (โนนสะอาด)	หมู่ที่ ๑๕

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมศักดิ์ น้อยนคร^{๒๗} ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๘๐ คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านปฏิบัติงานและด้านการรับประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของของเทศบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลไม่แตกต่างกัน

จารุพันธ์ อินวาท^{๒๘} ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยศึกษาจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน ๔,๘๖๙ คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน ๑๒ หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมด้านการเมืองการ

^{๒๗}สมศักดิ์ น้อยนคร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์), ๒๕๕๑, ๑๒๐ หน้า.

^{๒๘}จารุพันธ์ อินวาท, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), ๒๕๕๐, ๑๓๔ หน้า.

ปกครองสูงสุด กิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำ ข้อบัญญัติตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ และปัญหาในการที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ควร มีการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสภาท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำข้อบัญญัติตำบล ซึ่งจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด

ชฎารัตน์ วิลามาศ^{๓๐} ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ตัวแทน ครุวัเรียนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๓๑๔ คน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ ในระดับมาก และระดับน้อย ๓ ด้าน เรียงลำดับ ดังนี้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการประเมิน ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๑ ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง และข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบเอกสาร เพื่อเชิญชวนประชาชนลงมติ อนุมัติจัดทำโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยวิธีโหวตแบบเปิดเผยโดยแสดงความคิดเห็น

ปรีชา บุญเนตร^{๓๑} ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๕๔ คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด

^{๓๐}ชฎารัตน์ วิลามาศ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), ๒๕๕๓, ๑๐๙ หน้า.

^{๓๑}ปรีชา บุญเนตร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี), ๒๕๕๔, ๙๘ หน้า.

พงศ์ปกรณ์ ไหมวงศ์^{๓๒} ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย จำนวน ๓๘๐ คน จาก ๑๑ หมู่บ้าน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลบึงโขงหลง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

วชิราวรรณ นิลเกตุ^{๓๓} ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๓ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสุ่มแบบมีระบบ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เห็นว่า ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนที่มีเพศต่างกัน เห็นว่า ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ โดยรวมและทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน เห็นว่า ได้มีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

สาธู ศรีไตรรัตน์^{๓๔} ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ประชากรที่ใช้ คือ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๒๕ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

^{๓๒} พงศ์ปกรณ์ ไหมวงศ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๓, ๑๒๔ หน้า.

^{๓๓} วชิราวรรณ นิลเกตุ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๓, ๑๓๐ หน้า.

^{๓๔} สาธู ศรีไตรรัตน์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๒, ๑๑๘ หน้า.

สงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี^{๓๕} ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนตำบลหนองกี่ ตำบลทุ่งกระตาดพัฒนา และตำบลทุ่งกระเต็น ทั้งหมด ๑๘ หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๓๘๑ คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ จำนวน ๒๐ ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

บรรเจิด สอพิมาย^{๓๖} ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง จำนวน ๓๙๒ คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

ณัฐปราย ชัยสินคุณานนต์^{๓๗} ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลसानตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๕๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลसानตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลसानตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ที่มีเพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน โดยรวมและรายด้าน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

^{๓๕}สงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๓, ๘๙ หน้า.

^{๓๖}บรรเจิด สอพิมาย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐, ๑๑๖ หน้า.

^{๓๗}ณัฐปราย ชัยสินคุณานนต์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลसानตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), ๒๕๕๔, ๘๑ หน้า.

จิราวัลย์ วรวงศ์^{๓๓} ได้วิจัยเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๗ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนเห็นว่าเทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนการเปรียบเทียบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

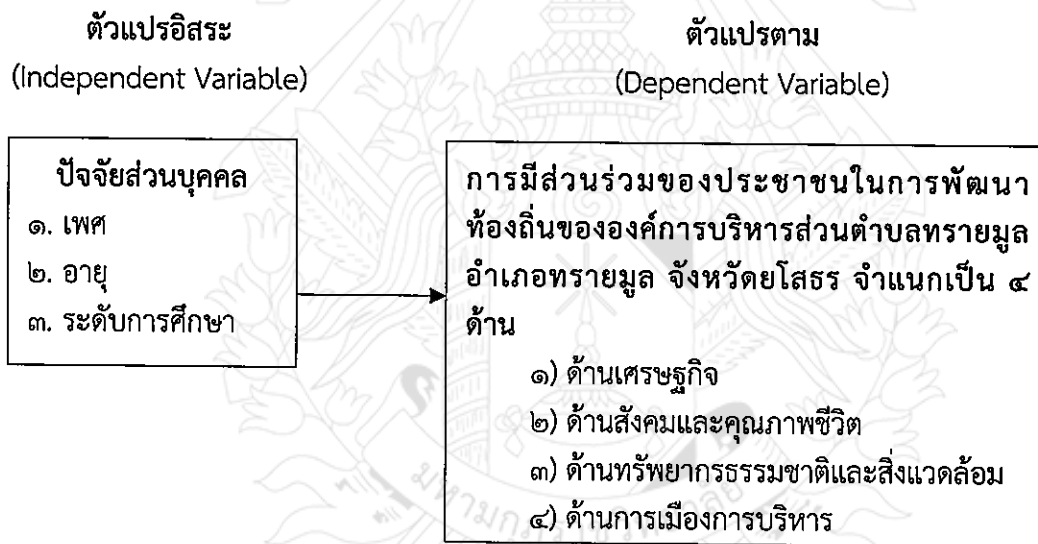

^{๓๓}จิราวัลย์ วรวงศ์, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๐, ๘๗ หน้า.

๒.๗ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผลศึกษาได้นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๖^{๓๔} มาตรา๖๖,๖๗,๖๘ และตามยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบล ๘ ด้าน คือ ๑. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ๒. ด้านแหล่งน้ำ ๓. ด้านเศรษฐกิจ ๔. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ๕. ด้านการศึกษา ๖. ด้านสาธารณสุข ๗. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๘. ด้านการเมืองการบริหาร

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเพียง ๔ ด้าน เท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการ และผู้วิจัยเห็นความสำคัญยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลที่จะเป็นประโยชน์และประชาชนควรทราบ ควรแก่การศึกษาทั้งครอบคลุมยุทธศาสตร์ทุกด้าน ทั้งยังอยู่ในความสนใจและความต้องการของประชาชนที่อยากจะรู้ เพราะเกี่ยวข้องข้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน จึงได้เลือกนำมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยเพียง ๔ ด้าน ดังนี้

ภาพประกอบที่ ๒.๑ แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

^{๓๔} กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๖, อ้างแล้ว, ๒๕๔๗, ๒๕๓ หน้า.

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลตามหัวข้อ ดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย ๑๐ หมู่บ้าน จำนวน ๕,๐๐๐ คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๕๗ คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนก ตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
๓	บ้านทรายมูล	๓๐๖	๒๓
๖	บ้านนาโป่ง	๙๔๒	๖๙
๗	บ้านเหล่าเมย	๘๔๗	๖๐
๘	บ้านโคกยาว	๘๔๔	๖๐
๙	บ้านโคกยาว	๔๙๕	๓๕
๑๐	บ้านหนองคู	๑๗๑	๑๐
๑๑	บ้านดอนเชียง	๓๔๙	๒๖
๑๒	บ้านดอนหวาย	๔๒๓	๓๑
๑๓	บ้านหนองไก่อ้ว	๔๕๒	๓๓
๑๕	บ้านโนนสะอาด	๑๗๑	๑๐
รวม		๕,๐๐๐	๓๕๗

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามครอบคลุม ถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งแบ่งข้อคำถามเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบมีคำตอบให้เลือก โดยสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า โดยสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมซึ่ง ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ

- ๑) ด้านเศรษฐกิจ
- ๒) ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
- ๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๔) ด้านการเมืองและการบริหาร

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามแบบปลายเปิด เป็นแบบสอบถามให้ผู้ตอบให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

๓.๓ การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างตามกรอบที่จะศึกษาโดยมีขั้นตอนสร้าง เครื่องมือตามลำดับ ดังนี้ คือ

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบที่จะศึกษา เพื่อเป็น แนวทางในการสร้างเครื่องมือ

๒) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับกรอบที่กำหนดไว้

๓) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตาม เนื้อหาและครอบคลุมตามแนวทางการสร้างเครื่องมือ (IOC)

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำรัส บุตดาพงษ์

วุฒิการศึกษา สาขาวิชาพุทธปรัชญา(ศน.บ.),สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา(ศน.ม.)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ

๒. ว่าที่ร้อยตรีพิชิต กันยาวรรณ

วุฒิการศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์(ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่ง อาจารย์บรรยายพิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ

๓. นายฟอง ต้นสวรรค์

วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น

ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัด
ยโสธร

๔) นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากร ที่มีสถานภาพ เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บจริง เพื่อหาความเชื่อมั่นและสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค

๕) นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการ วิจัยครั้งนี้

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบทดสอบให้กับประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑) นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาภูมิ ราชวิทยาลัย วิทยาศาสตร์ยโสธร นำเรียนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอ ทรายมูล จังหวัดยโสธร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

๒) เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสารวิชาการ สิ่งพิมพ์ วารสาร งานวิจัย และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ตามสัดส่วนหมู่บ้านที่กำหนดไว้ในกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน ๓๕๗ คน

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการตามขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและ ประมวลผลดังนี้

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	มากที่สุด	๕ คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	มาก	๔ คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ปานกลาง	๓ คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	น้อย	๒ คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	น้อยที่สุด	๑ คะแนน

๓) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย ๕ ระดับ ดังนี้

๔.๕๑ – ๕.๐๐ หมายถึง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับมากที่สุด
๓.๕๑ – ๔.๕๐ หมายถึง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับมาก

- ๒.๕๑ - ๓.๕๐ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง
 ๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับน้อย
 ๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับน้อยที่สุด

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๖.๑ การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

- ๑) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๑ คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S^2	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

๓.๖.๒ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

- ๑) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร^๒ ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

- ๒) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตร^๓ ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

^๑ ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร : บริษัททิวอินเตอร์ปริ้นท์, ๒๕๕๐), หน้า ๙๘.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๑.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๒.

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน

๓) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร^๕ ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	X ^๒	แทน	ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน
	Σ	แทน	ผลรวม

๔) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม คำนวณจากสูตร^๕ ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการ แจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ
	S_1, S_2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๓.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๒.

๕) ค่า (One-Way-ANOVA) หรือ F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป
คำนวณจากสูตร^๖ ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

^๖ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.อินเตอร์ พรินท์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๙๕.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ๓ ประการดังนี้ คือ

๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ของประชาชนที่มีเพศ อายุและระดับการศึกษาต่างกัน

๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย ๑๐ หมู่บ้าน จำนวน ๕,๐๐๐ คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๕๗ คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนแต่ละหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้มีลำดับขั้นตอนดังนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่า t - test (Independent)
Sig.	แทน	ความน่าจะเป็นหรือโอกาส (Probability)
F	แทน	ค่าที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ F
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of Square)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตัวแปรสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเมืองการบริหาร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ ๓ ทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร กับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตอนที่ ๔ วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร แล้วรวบรวมข้อมูลตามประเด็นโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วนำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปร เพศ อายุ และระดับการศึกษา นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ ๔.๑-๔.๓

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๖๕	๔๖.๒๒
หญิง	๑๙๒	๕๓.๗๘
รวม	๓๕๗	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๗๘ และเป็นเพศชาย จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๒

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑๘ - ๓๐ ปี	๖๗	๑๘.๗๗
๓๑ - ๔๐ ปี	๕๓	๑๔.๘๕
๔๑ - ๕๙ ปี	๑๔๗	๔๑.๑๘
๖๐ ปีขึ้นไป	๙๐	๒๕.๒๐
รวม	๓๕๗	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๔๑ - ๕๙ ปี จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๘ รองลงมาคือมีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒๐ มีอายุ ๑๘ - ๓๐ ปี จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๗ และน้อยที่สุดมีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๕

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	๑๘๙	๕๒.๙๔
มัธยมศึกษา	๗๖	๒๑.๒๙
อนุปริญญา	๔๘	๑๓.๔๕
ปริญญาตรี	๓๒	๘.๙๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๓.๓๖
รวม	๓๕๗	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๙๔ รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒๙ ระดับอนุปริญญา จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๕ ระดับปริญญาตรี จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๙๖ และน้อยที่สุดคือระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๖

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเมืองการบริหาร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ ๔.๔ - ๔.๘

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมและรายด้าน

ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร	ระดับการมีส่วนร่วม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ด้านเศรษฐกิจ	๔.๓๗	๐.๔๔	มาก
๒	ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	๔.๕๘	๐.๓๒	มากที่สุด
๓	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๔.๕๐	๐.๓๒	มาก
๔	ด้านการเมืองการบริหาร	๔.๒๕	๐.๔๑	มาก
รวม		๔.๔๓	๐.๓๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาหลายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ด้าน และอยู่ในระดับมาก ๓ ด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการบริหาร

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ

ที่	ด้านเศรษฐกิจ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	การมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพ	๔.๓๘	๐.๖๗	มาก
๒	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการตลาดชุมชนและสินค้าพื้นเมือง	๔.๔๗	๐.๖๓	มาก
๓	การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนร้านค้าชุมชนกองทุน ธนาคารหมู่บ้าน	๔.๔๕	๐.๘๔	มาก
๔	การมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ	๔.๕๔	๐.๖๔	มากที่สุด
๕	การมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน	๔.๐๓	๐.๙๑	มาก
รวม		๔.๓๗	๐.๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการตลาดชุมชนและสินค้าพื้นเมือง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนร้านค้าชุมชน กองทุน ธนาคารหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

ที่	ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	ระดับการมีส่วนร่วม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อ	๔.๕๖	๐.๘๒	มาก
๒	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงามกิจการศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔.๖๖	๐.๕๐	มากที่สุด
๓	การมีส่วนร่วมในการนันทนาการและกีฬา	๔.๗๐	๐.๖๐	มากที่สุด
๔	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๔.๕๙	๐.๖๓	มาก
๕	การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด	๔.๕๗	๐.๖๓	มากที่สุด
รวม		๔.๕๘	๐.๖๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการนันทนาการและกีฬา รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงามกิจการศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	การมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๔.๔๔	๐.๖๘	มาก
๒	การมีส่วนร่วมในการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	๔.๔๘	๐.๖๖	มาก
๓	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ เช่น กิจกรรมป่าชุมชน	๔.๖๘	๐.๔๗	มากที่สุด
๔	การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	๔.๔๖	๐.๖๗	มาก
๕	การมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ	๔.๔๓	๐.๘๖	มาก
รวม		๔.๕๐	๐.๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ เช่น กิจกรรมป่าชุมชน รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร

ที่	ด้านการเมืองการบริหาร	ระดับการมีส่วนร่วม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	การมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม	๔.๔๖	๐.๖๕	มาก
๒	การมีส่วนร่วมในกิจการของ อบต. การบริหารปกครองตามประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมรณรงค์การระบอบเลือกตั้ง	๔.๓๔	๐.๘๙	มาก
๓	การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ	๔.๔๕	๐.๗๓	มาก
๔	การมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพ	๓.๖๓	๑.๐๔	มาก
๕	การมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงาน	๔.๓๙	๐.๖๕	มาก
	รวม	๔.๒๕	๐.๗๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ การมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงาน การมีส่วนร่วมในกิจการของ อบต. การบริหารปกครองตามประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมรณรงค์การระบอบเลือกตั้ง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ตอนที่ ๓ ทดสอบสมมติฐานการวิจัย

โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร กับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีจำนวน ๒ กลุ่ม ได้แก่ เพศใช้ค่า t - test และปัจจัยส่วนบุคคลที่มีจำนวนมากกว่า ๒ กลุ่ม ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษา ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way Analysis of Variance) หรือค่า F - test โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๙ - ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เพศชาย	๑๖๕	๔.๔๑	๐.๒๓	มาก
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๔๔	๐.๒๔	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๔๓	๐.๒๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
เพศชาย	๑๖๕	๔.๔๑	๐.๒๓	๐.๙๖	๐.๓๖
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๔๔	๐.๒๔		

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เพศชาย	๑๖๕	๔.๓๕	๐.๔๓	มาก
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๓๙	๐.๔๕	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๓๗	๐.๔๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
เพศชาย	๑๖๕	๔.๓๕	๐.๔๓	๐.๙๖	๐.๓๔
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๓๙	๐.๔๕		

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เพศชาย	๑๖๕	๔.๕๘	๐.๓๑	มากที่สุด
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๕๘	๐.๓๔	มากที่สุด
รวม	๓๕๗	๔.๕๘	๐.๓๓	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคม
และคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
เพศชาย	๑๖๕	๔.๕๘	๐.๓๑		
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๕๘	๐.๓๔	๐.๙๑	๐.๙๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ไม่
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอ
ทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตาม
เพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เพศชาย	๑๖๕	๔.๕๘	๐.๓๔	มาก
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๕๑	๐.๓๑	มากที่สุด
รวม	๓๕๗	๔.๕๐	๐.๓๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
เพศชาย	๑๖๕	๔.๕๘	๐.๓๔		
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๕๑	๐.๓๑	๑.๑๐	๐.๓๓

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เพศชาย	๑๖๕	๔.๒๕	๐.๔๒	มาก
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๒๖	๐.๔๐	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๒๖	๐.๔๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
เพศชาย	๑๖๕	๔.๒๕	๐.๔๒	๑.๐๕	๐.๗๘
เพศหญิง	๑๙๒	๔.๒๖	๐.๔๐		

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธรโดยรวม ทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามอายุ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘ - ๓๐ ปี	๖๗	๔.๒๕	๐.๔๑	มาก
๓๑ - ๔๐ ปี	๕๓	๔.๔๕	๐.๒๔	มาก
๔๑ - ๕๙ ปี	๑๔๗	๔.๔๘	๐.๑๗	มาก
๖๐ ปีขึ้นไป	๙๐	๔.๔๐	๐.๒๖	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๔๐	๐.๒๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนทุกช่วงอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๕	๓	๐.๑๒	๒.๐๙	๐.๑๐
ภายในกลุ่ม	๑๙.๕๑	๓๕๓	๐.๐๖		
รวม	๑๙.๘๕	๓๕๖			

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘ - ๓๐ ปี	๖๗	๔.๔๑	๐.๔๒	มาก
๓๑ - ๔๐ ปี	๕๓	๔.๕๒	๐.๒๗	มากที่สุด
๔๑ - ๕๙ ปี	๑๔๗	๔.๓๑	๐.๔๗	มาก
๖๐ ปีขึ้นไป	๙๐	๔.๓๖	๐.๔๖	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๔๐	๐.๔๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ประชาชนทุกช่วงอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๓	๓	๐.๖๑	๓.๒๒	๐.๐๒*
ภายในกลุ่ม	๖๖.๘๗	๓๕๓	๐.๑๙		
รวม	๖๘.๗๐	๓๕๖			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๕ จึงวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe) ดังตารางที่ ๔.๒๓

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	ค่าเฉลี่ย	๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๙ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		๔.๔๑	๔.๕๒	๔.๓๑	๔.๓๖
๑๘-๓๐ ปี	๔.๔๑	-	๐.๖๕	๐.๔๔	๐.๙๑
๓๑-๔๐ ปี	๔.๕๒	-	-	๐.๐๓*	๐.๒๔
๔๑-๕๙ ปี	๔.๓๑	-	-	-	๐.๘๔
๖๐ ปีขึ้นไป	๔.๓๖	-	-	-	-

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกับ ประชาชนที่มีอายุ ๔๑ - ๕๙ ปี แตกต่างจากอายุ ๑๘ - ๓๐ ปี, อายุ ๓๑ - ๔๐ ปี และอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป นอกจากนั้น ไม่ปรากฏความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘ - ๓๐ ปี	๖๗	๔.๖๕	๐.๒๙	มากที่สุด
๓๑ - ๔๐ ปี	๕๓	๔.๖๔	๐.๒๙	มากที่สุด
๔๑ - ๕๙ ปี	๑๔๗	๔.๕๓	๐.๓๕	มากที่สุด
๖๐ ปีขึ้นไป	๙๐	๔.๕๗	๐.๓๑	มากที่สุด
รวม	๓๕๗	๔.๖๐	๐.๓๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ประชาชนทุกช่วงอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคม
และคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๙	๓	๐.๓๐	๒.๘๙	๐.๐๖
ภายในกลุ่ม	๓๖.๑๐	๓๕๓	๐.๑๐		
รวม	๓๖.๙๙	๓๕๖			

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ไม่
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอ
ทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตาม
อายุ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘ - ๓๐ ปี	๖๗	๔.๔๗	๐.๓๕	มาก
๓๑ - ๔๐ ปี	๕๓	๔.๔๙	๐.๓๕	มาก
๔๑ - ๕๙ ปี	๑๔๗	๔.๕๑	๐.๓๑	มากที่สุด
๖๐ ปีขึ้นไป	๙๐	๔.๕๐	๐.๓๒	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๔๙	๐.๓๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนทุกช่วงอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๐	๓	๐.๐๓	๐.๓๐	๐.๘๒
ภายในกลุ่ม	๓๗.๓๙	๓๕๓	๐.๑๑		
รวม	๓๗.๔๙	๓๕๖			

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอ
ทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริการ จำแนกตามอายุ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘ - ๓๐ ปี	๖๗	๔.๒๗	๐.๓๘	มาก
๓๑ - ๔๐ ปี	๕๓	๔.๒๙	๐.๓๔	มาก
๔๑ - ๕๙ ปี	๑๔๗	๔.๒๓	๐.๔๕	มาก
๖๐ ปีขึ้นไป	๙๐	๔.๒๖	๐.๔๐	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๒๖	๐.๓๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ประชาชนทุกช่วงอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริการ อยู่ใน
ระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธรด้าน
การเมืองการบริหาร จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๕	๓	๐.๐๕	๐.๓๐	๐.๘๓
ภายในกลุ่ม	๕๙.๔๖	๓๕๓	๐.๑๗		
รวม	๕๙.๖๑	๓๕๖			

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร ไม่
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอ
ทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

เพศ	n	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๑๘๙	๔.๔๑	๐.๒๔	มาก
มัธยมศึกษา	๗๖	๔.๔๑	๐.๒๒	มาก
อนุปริญญา	๔๘	๔.๕๐	๐.๒๑	มาก
ปริญญาตรี	๓๒	๔.๔๕	๐.๒๔	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๔.๓๘	๐.๒๗	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๔๓	๐.๒๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า ประชาชนทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ใน
ระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธรโดยรวมทั้ง
๔ ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๒	๔	๐.๐๘	๑.๕๐	๐.๒๐
ภายในกลุ่ม	๑๙.๕๒	๓๕๒	๐.๐๖		
รวม	๑๙.๘๔	๓๕๖			

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน
ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอ
ทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๑๘๙	๔.๓๕	๐.๕๖	มาก
มัธยมศึกษา	๗๖	๔.๓๙	๐.๕๒	มาก
อนุปริญญา	๔๘	๔.๔๘	๐.๕๑	มาก
ปริญญาตรี	๓๒	๔.๔๑	๐.๓๙	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๔.๑๕	๐.๕๑	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๓๖	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า ประชาชนทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้าน
เศรษฐกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๒	๔	๐.๓๓	๑.๗๓	๐.๑๔
ภายในกลุ่ม	๖๗.๓๗	๓๕๒	๐.๑๙		
รวม	๖๘.๖๙	๓๕๖			

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ ไม่
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอ
ทรายมูล จังหวัดยโสธรด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๑๘๙	๔.๖๑	๐.๒๙	มากที่สุด
มัธยมศึกษา	๗๖	๔.๔๖	๐.๓๔	มาก
อนุปริญญา	๔๘	๔.๖๕	๐.๓๓	มากที่สุด
ปริญญาตรี	๓๒	๔.๕๖	๐.๓๗	มากที่สุด
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๔.๕๕	๐.๓๖	มากที่สุด
รวม	๓๕๗	๔.๕๗	๐.๓๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า ประชาชนทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคม
และคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๘	๔	๐.๓๗	๓.๖๘	๐.๐๑*
ภายในกลุ่ม	๓๕.๕๐	๓๕๒	๐.๑๐		
รวม	๓๖.๙๘	๓๕๖			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพ
ชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ ๐.๐๕
จึงวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe) ดังตารางที่ ๔.๓๖

ตารางที่ ๔.๓๖ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล
จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษาด้วย
วิธีของ เชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	ค่าเฉลี่ย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าป.ตรี
		๔.๖๑	๔.๔๖	๔.๖๕	๔.๕๖	๔.๕๕
ประถมศึกษา	๔.๖๑	-	๐.๐๒*	๐.๙๔	๐.๙๖	๐.๙๘
มัธยมศึกษา	๔.๔๖	-	-	๐.๐๓*	๐.๗๐	๐.๙๔
อนุปริญญา	๔.๖๕	-	-	-	๐.๘๑	๐.๙๑
ปริญญาตรี	๔.๕๖	-	-	-	-	๑.๐๐
สูงกว่าป.ตรี	๔.๕๕	-	-	-	-	-

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมในการ
พัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและ
คุณภาพชีวิต แตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับ
ปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร แตกต่างจากผู้มีการศึกษา
ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนั้น ไม่ปรากฏความ
แตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๔.๓๗ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๑๘๙	๔.๔๙	๐.๓๓	มาก
มัธยมศึกษา	๗๖	๔.๕๒	๐.๓๑	มากที่สุด
อนุปริญญา	๔๘	๔.๕๒	๐.๒๙	มากที่สุด
ปริญญาตรี	๓๒	๔.๔๓	๐.๓๖	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๔.๕๗	๐.๓๓	มากที่สุด
รวม	๓๕๗	๔.๕๑	๐.๓๒	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่า ประชาชนทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๓๘ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๘	๔	๐.๐๗	๐.๖๗	๐.๖๑
ภายในกลุ่ม	๓๗.๒๑	๓๕๒	๐.๑๑		
รวม	๓๗.๔๙	๓๕๖			

จากตารางที่ ๔.๓๘ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๙ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๑๘๙	๔.๒๑	๐.๔๔	มาก
มัธยมศึกษา	๗๖	๔.๒๖	๐.๓๙	มาก
อนุปริญญา	๔๘	๔.๓๓	๐.๓๗	มาก
ปริญญาตรี	๓๒	๔.๔๑	๐.๓๓	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๔.๒๗	๐.๓๔	มาก
รวม	๓๕๗	๔.๓๐	๐.๓๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๙ พบว่า ประชาชนทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๔๐ แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๒	๔	๐.๓๘	๒.๓๑	๐.๐๖
ภายในกลุ่ม	๕๘.๐๘	๓๕๒	๐.๑๗		
รวม	๕๙.๖๐	๓๕๖			

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับประชาชน
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
ทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร แล้วรวบรวมข้อมูลตามประเด็นโดยการหาค่าความถี่
(Frequency) แล้วนำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ ๔.๔๑ -
๔.๔๔

ตารางที่ ๔.๔๑ แสดงความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล
จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ

ที่	ข้อเสนอแนะด้านเศรษฐกิจ	ความถี่
๑	ควรส่งเสริมอาชีพเสริมให้ประชาชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้	๒๗
๒	ควรส่งเสริมให้มีตลาดนัดงานภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๓

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านเศรษฐกิจ คือ
ควรส่งเสริมอาชีพเสริมให้ประชาชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ และควรส่งเสริมให้มีตลาดนัดงานภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น

ตารางที่ ๔.๔๒ แสดงความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล
จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

ที่	ข้อเสนอแนะด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	ความถี่
๑	ควรจัดให้มีสวนพักผ่อนหรือลานกีฬาให้ครบทุกชุมชน	๑๔
๒	ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันภัยต่างๆ	๑๑
๓	ควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพให้ครอบคลุมทุกด้าน	๗

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านสังคมและคุณภาพ
ชีวิต คือ ควรจัดให้มีสวนพักผ่อนหรือลานกีฬาให้ครบทุกชุมชน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้
แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันภัยต่างๆ และควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพให้ครอบคลุมทุก
ด้าน

ตารางที่ ๔.๔๓ แสดงความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล
จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่	ข้อเสนอแนะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ความถี่
๑	ควรให้มีการจัดเก็บขยะบ่อยครั้งมากกว่านี้	๒๓
๒	ควรให้มีโครงการอนุรักษ์น้ำและป่าไม้ในชุมชน	๕

จากตารางที่ ๔.๔๓ พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม คือ ควรให้มีการจัดเก็บขยะบ่อยครั้งมากกว่านี้ และควรให้มีโครงการอนุรักษ์น้ำ
และป่าไม้ในชุมชน

ตารางที่ ๔.๔๔ แสดงความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล
จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร

ที่	ข้อเสนอแนะด้านการเมืองการบริหาร	ความถี่
๑	ควรจัดหาทุนสนับสนุนการศึกษาให้มากกว่าเดิม	๒๔
๒	ควรจัดงบประมาณช่วยเหลือโรงเรียนและเด็กนักเรียนที่ยากจน	๒๐
๓	ควรมีการสำรวจความต้องการของโรงเรียนและประชาชน ก่อนการจัดทำ โครงการต่างๆ	๑๔

จากตารางที่ ๔.๔๔ พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหาร
คือ ควรจัดหาทุนสนับสนุนการศึกษาให้มากกว่าเดิม ควรจัดงบประมาณช่วยเหลือโรงเรียน
และเด็กนักเรียนที่ยากจน และควรมีการสำรวจความต้องการของโรงเรียนและประชาชน ก่อนการ
จัดทำโครงการต่างๆ

โดยสรุป พบว่าประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้งสี่ด้าน ลำดับ
ข้อที่มีค่าความถี่จากสูงไปหาความถี่ต่ำสามอันดับแรกคือ ควรส่งเสริมอาชีพเสริมให้ประชาชนเพื่อเป็น
การเพิ่มรายได้ รองลงมา คือ ควรจัดหาทุนสนับสนุนการศึกษาให้มากกว่าเดิม และควรให้มีการ
จัดเก็บขยะบ่อยครั้งมากกว่านี้ ตามลำดับ

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ของประชาชนที่มี เพศ อายุและระดับการศึกษาต่างกัน ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย ๑๐ หมู่บ้าน จำนวน ๕,๐๐๐ คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๕๗ คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนแต่ละหมู่บ้าน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการตามขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลดังนี้ ๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ๒) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ๕ ระดับ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๗๘ มีอายุ ๔๑ - ๕๙ ปี จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๘ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๙๔

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดย

เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต รองลงมา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมือง การบริหาร ตามลำดับ เมื่อแยกออกเป็นรายด้านพบว่า

๑)ด้านเศรษฐกิจ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับ อบต.ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการตลาดชุมชนและสินค้าพื้นเมือง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนร้านค้าชุมชน กองทุน ธนาคารหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมกับ อบต.ในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน

๒)ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนันทนาการและกีฬา รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงามกิจการศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อ

๓)ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ และป่าไม้ เช่น กิจกรรมป่าชุมชน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ

๔)ด้านการเมืองการบริหาร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ การมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงาน การมีส่วนร่วมในกิจการของ อบต. การบริหารปกครองตามประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมรณรงค์การระบอบเลือกตั้ง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพ

๕.๑.๓. ผลการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า

๑) ประชาชนที่มี เพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒) ประชาชนที่มี อายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ประชาชนที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธ สมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อแยกเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัด ยโสธร ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒) ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับ การศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทราย มูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔) ด้านการเมืองการบริหาร พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร สามารถจำแนกเป็น ด้านเรียงตามลำดับดังนี้

๑) ด้านเศรษฐกิจ

(๑) ควรส่งเสริมอาชีพเสริมให้ประชาชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้

(๒) ควรส่งเสริมให้มีตลาดนัดงานภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒) ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

(๑) ควรจัดให้มีสวนพักผ่อนหรือลานกีฬาให้ครบทุกชุมชน

(๒) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันภัยต่างๆ

(๓) ควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพให้ครอบคลุมทุกด้าน

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑) ควรให้มีการจัดเก็บขยะบ่อยครั้งมากกว่านี้

(๒) ควรให้มีโครงการอนุรักษ์น้ำและป่าไม้ในชุมชน

๔) ด้านการเมืองการบริหาร

(๑) ควรจัดหาทุนสนับสนุนการศึกษาให้มากกว่าเดิม

(๒) ควรจัดงบประมาณช่วยเหลือโรงเรียนและเด็กนักเรียนที่ยากจน

(๓) ควรมีการสำรวจความต้องการของโรงเรียนและประชาชน ก่อนการจัดทำ

โครงการต่างๆ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

๕.๒.๑. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร พบว่า

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเมืองการบริหาร อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการบริหารงานเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล และประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับ อบต. ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับ อบต. ในการส่งเสริมการตลาดชุมชนและสินค้าพื้นเมือง ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับ อบต. ในการสนับสนุนร้านค้าชุมชน กองทุน ธนาคารหมู่บ้าน ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับ อบต. ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับ อบต. ในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อ ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงามกิจการศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการนันทนาการและกีฬา ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ เช่น กิจกรรมป่าชุมชน ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของ อบต. การบริหารปกครองตามประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมรณรงค์การระบอบเลือกตั้ง ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงาน จึงเป็นสาเหตุให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจากรุณันท์ อินวาท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น :กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยศึกษาจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน ๔,๘๖๙ คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน ๑๒ หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองสูงสุด กิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำข้อบัญญัติตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

เจตีย์คำ และปัญหาในการที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสภาท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำข้อบัญญัติตำบล ซึ่งจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนให้ความสำคัญเกี่ยวกับสังคมและคุณภาพชีวิต เช่น ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อ ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงามกิจการศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การนันทนาการและกีฬา การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสารุ ศรีไตรรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ประชากรที่ใช้ คือ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๒๕ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเมืองการบริหาร ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนไม่ค่อยเห็นความสำคัญในเรื่องการประชุมประชาคม กิจการของ อบต. การบริหารปกครองตามประชาธิปไตย เช่น กิจการมรดกการระบอบเลือกตั้ง การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ การจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพ การให้บริการแก่ประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงานด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้ผลการวิจัยด้านนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุพันธ์ อินวาท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจตีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยศึกษาจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเจตีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน ๔,๘๖๙ คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน ๑๒ หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองสูงสุด กิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำข้อบัญญัติตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลเจตีย์คำ และปัญหาในการที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสภาท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำข้อบัญญัติตำบล ซึ่งจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๑)ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับ อบต.ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนให้ความสำคัญและสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ ด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยข้อนี้จึงอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ผลการวิจัยโดยรวมด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวัลย์ วรวงค์ ได้วิจัยเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๗ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนเห็นว่าเทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมกับ อบต.ในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการว่างงานไม่เท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยข้อนี้จึงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยโดยรวมด้านเศรษฐกิจก็อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุพันธ์ อินวาท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น :กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยศึกษาจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน ๔,๘๖๙ คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน ๑๒ หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองสูงสุด กิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำข้อบัญญัติตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ และปัญหาในการที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสภาท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำข้อบัญญัติตำบล ซึ่งจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด

๒)ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนันทนาการและกีฬา ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในการมีส่วนร่วมในการนันทนาการและกีฬาเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยข้อนี้จึงอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการวิจัยโดยรวมด้านสังคมและคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของสมศักดิ์ น้อยนคร ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๘๐ คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านปฏิบัติงานและด้านการรับประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดด้านการคิดพัฒนา ด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุดมากที่สุด ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของของเทศบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลไม่แตกต่างกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในข้อนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดนั้นอาจมีสาเหตุมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ได้ส่งเสริมการพัฒนาด้านนี้อย่างจริงจัง และการประชาสัมพันธ์อาจมีข้อบกพร่องอยู่บ้างเป็นต้นว่า การประชาสัมพันธ์ข่าวสารไม่ทั่วถึงครอบคลุมพื้นที่ที่เป็นไปได้ จึงเป็นสาเหตุให้ผลการวิจัยข้อนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก แต่ผลการวิจัยโดยรวมด้านสังคมและคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชฎารัตน์ วิลามาต ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๓๑๔ คน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ในระดับมาก และระดับน้อย ๓ ด้าน เรียงลำดับ ดังนี้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการประเมิน ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๑ ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง และข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบเอกสาร เพื่อเชิญชวนประชาชนลงมติดำเนินการจัดทำโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยวิธีที่หวัดแบบเปิดเผยโดยแสดงความคิดเห็น

๓)ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภทรายมูล จังหวัดยโสธร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ เช่น กิจกรรมป่าชุมชน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนให้ความสำคัญในการปลูกต้นไม้และรักษาความสะอาดของชุมชนให้น่าอยู่ และไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลองทำให้น้ำเน่าเสียด้วยสาเหตุดังกล่าวมา ผลการวิจัยข้อนี้จึงอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญา บุญเนตร ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจริญ อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๕๔ คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจริญ อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะมีผลมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร ไม่ได้ตระหนักในเรื่องนี้อย่างจริงจังก็เป็นไปได้ ผลการวิจัยข้อนี้อยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยโดยรวมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ปกรณ์ ใหม่วงศ์ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย จำนวน ๓๘๐ คน จาก ๑๑ หมู่บ้าน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลบึงโขงหลง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวม อยู่ในระดับมาก

๔)ด้านการเมืองการบริหาร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร ด้านการเมืองการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมนี้ ทำให้รู้ได้ว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับการเมืองการบริหาร มีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านนี้อย่างจริงจัง ผลการวิจัยในประเด็นนี้จึงอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยโดยรวมด้านการเมืองการบริหาร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิราวรรณ นิลเกตุ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตือ อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๓ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสุ่มแบบมีระบบ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เห็นว่า ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนที่มีเพศต่างกัน เห็นว่าได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตือ โดยรวมและทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน เห็นว่าได้มีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า

ประชาชนอาจจะเข้าใจไปว่า การจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพนั้น เป็นหน้าที่ของทางหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องจัดหา ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ก็เพียงเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น ผลการวิจัยประเด็นนี้จึงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยโดยรวมก็อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรเจิด สอพิมาย ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง จำนวน ๓๙๒ คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

๕.๒.๒. การศึกษาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ ๑ ที่ตั้งไว้ว่า “ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ทรายมูลแตกต่างกัน” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ น้อยนคร ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๘๐ คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรवारรณ นิลเกตุ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๓ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสุ่มแบบมีระบบ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน เห็นว่าได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ โดยรวมและทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาธู ศรีไตรรัตน์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ประชากรที่ใช้ คือ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๒๕ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรเจิด สอพิมาย ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดย

ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง จำนวน ๓๙๒ คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพราย์ ชัยสินคุณานนท์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสาตาม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๕๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสาตาม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ที่มีเพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน โดยรวมและรายด้าน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวัลย์ วรวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๗ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของชฎารัตน์ วิลา มาศ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๓๑๔ คน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๑ ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ ปรกรณ์ ไหมวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย จำนวน ๓๘๐ คน จาก ๑๑ หมู่บ้าน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนตำบลหนองกี่ ตำบลทุ่งกระตาดพัฒนา และตำบลทุ่งกระเต็น ทั้งหมด ๑๘ หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๓๘๑ คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ จำนวน ๒๐ ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ ๒ ที่ตั้งไว้ว่า “ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ทรายมูลแตกต่างกัน” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาธู ศรีไตรรัตน์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ประชากรที่ใช้ คือ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๒๕ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนตำบลหนองกี่ ตำบลทุ่งกระตาดพัฒนา และตำบลทุ่งกระเต็น ทั้งหมด ๑๘ หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๓๘๑ คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ จำนวน ๒๐ ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ภรณ์ ใหม่วงศ์ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย จำนวน ๓๘๐ คน จาก ๑๑ หมู่บ้าน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ น้อยนคร ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลในจังหวัดอุดรดิษฐ์ โดยศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิษฐ์ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๘๐ คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิษฐ์ กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิราวรรณ นิลเกตุ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเดื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๓ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสุ่มแบบมีระบบ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน เห็นว่าได้มีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรเจิด สอพิมาย ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง จำนวน ๓๙๒ คน

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวัลย์ วรวงศ์ ได้วิจัยเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๗ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ ๓ ที่ตั้งไว้ว่า “ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ทรายมูลแตกต่างกัน” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนตำบลหนองกี่ ตำบลทุ่งกระตาดพัฒนา และตำบลทุ่งกระเต็น ทั้งหมด ๑๘ หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๓๘๑ คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ จำนวน ๒๐ ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ภรณ์ ไหมวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย จำนวน ๓๘๐ คน จาก ๑๑ หมู่บ้าน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ น้อยนคร ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๘๐ คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรवारณ นิลเกตุ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตือ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัด

หนองคาย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๓ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสุ่มแบบมีระบบ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน เห็นว่าได้มีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาธู ศรีไตรรัตน์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ประชากรที่ใช้ คือ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๒๕ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรเจิด สอพิมาย ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษารองการการบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง จำนวน ๓๙๒ คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษารองการการบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวัลย์ วรวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๗ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารองค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดตลอดไป

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเมืองการบริหาร มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น โดยการพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของประชาชนยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป และแบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายลำดับ ดังนี้

๑) **ด้านเศรษฐกิจ** ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรส่งเสริมอาชีพเสริมให้ประชาชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ ควรส่งเสริมให้มีตลาดนัดงานภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรจัดหาอาชีพเสริมเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน ช่วยให้ท้องถิ่นมาเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ควรปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับ อบต.ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุดตลอดไป ด้วยการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพให้มีศักยภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมกับ อบต.ในการแก้ไขปัญหาคารว่างงาน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๒) **ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต** ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรจัดให้มีสวนพักผ่อนหรือลานกีฬาให้ครบทุกชุมชน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันภัยต่างๆ ควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพให้ครอบคลุมทุกด้าน และควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดตลอดไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนันทนาการและกีฬา มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ ด้วยพัฒนาการนันทนาการและกีฬา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร อยู่ในระดับมากที่สุดตลอดไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานข้อนี้ให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๓) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่

ในระดับมาก ดังนั้น องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรให้มีการจัดเก็บขยะบ่อยครั้งมากกว่านี้ ควรให้มีโครงการอนุรักษ์น้ำและป่าไม้ในชุมชน ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ เช่น กิจกรรมป่าชุมชน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นองค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานข้อนี้ให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๔) ด้านการเมืองการบริหาร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรจัดหาทุนสนับสนุนการศึกษาให้มากกว่าเดิม ควรจัดงบประมาณช่วยเหลือโรงเรียนและเด็กนักเรียนที่ยากจน ควรมีการสำรวจความต้องการของโรงเรียนและประชาชน ก่อนการจัดทำโครงการต่างๆ ควรปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้นองค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก องค์การบริหารตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ควรปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานข้อนี้ให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

- ๑) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล
- ๒) ควรศึกษารูปแบบในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล
- ๓) ควรศึกษาปัญหาและความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูลรูปแบบต่างๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือทั่วไป

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๖. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ประสานมิตรจำกัด, ๒๕๔๗.
- กลุ่มพัฒนาระบบบริหารสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (เอกสารประกอบการประชุม). ๒๐ กันยายน ๒๕๔๙.
- โกวิท พวงงาม. การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิฆเนศพริ้นติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๓๙.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๐.
- ดิเรก ฤกษ์หรรษา. การพัฒนาชนบทเน้นการพัฒนาสังคมและแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๒๕.
- ดุษฐ์ อายวัฒน์และคณะ. การวิเคราะห์ Correlation และ Regression Analysis. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๕.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพมหานคร : บริษัทวี.อินเตอร์พริ้นท์, ๒๕๕๐.
- นิพัทธ์เวช สืบแสง. “การมีส่วนร่วมของชาวชนบทในการพัฒนา”. ข่าวสารศูนย์วิจัยชาวเขา, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม-กันยายน. ๒๕๒๖.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. กลวิธีแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสการพิมพ์, ๒๕๔๐.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖.
- ปรัชญา เวสารัชช. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.
- ปรัชญา เวสารัชช. เปลี่ยนโฉมราชการ-ความจำเป็นที่เลือกไม่ได้. กรุงเทพมหานคร : ข้าราชการ, ๒๕๔๐.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์, ๒๕๒๖.
- ลิขิต ธีรเวคิน. การปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. หลักการรวมอำนาจแบ่งอำนาจ และการกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการรายวัน, ๒๕๓๗.

สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ. คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๐). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔.

สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล งานนโยบายและแผน. ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาตำบล. ยโสธร : พิมพ์ดีการพิมพ์, ๒๕๕๓.

อดิณ รพีพัฒน์. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล. ข้อมูลทั่วไปตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ปี ๒๕๕๕. ยโสธร : พิมพ์ดีการพิมพ์, ๒๕๕๕.

อภิชัย พันธเสน. การเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการ. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา, ๒๕๓๙.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนและการปกครองท้องถิ่น. (online) Available, ๒๕๕๔.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

๒) วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

จารุรัตน์ อินวาท. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๐.

จิราวัลย์ วรวงศ์. “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐.

ชฎารัตน์ วิลามาศ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๓.

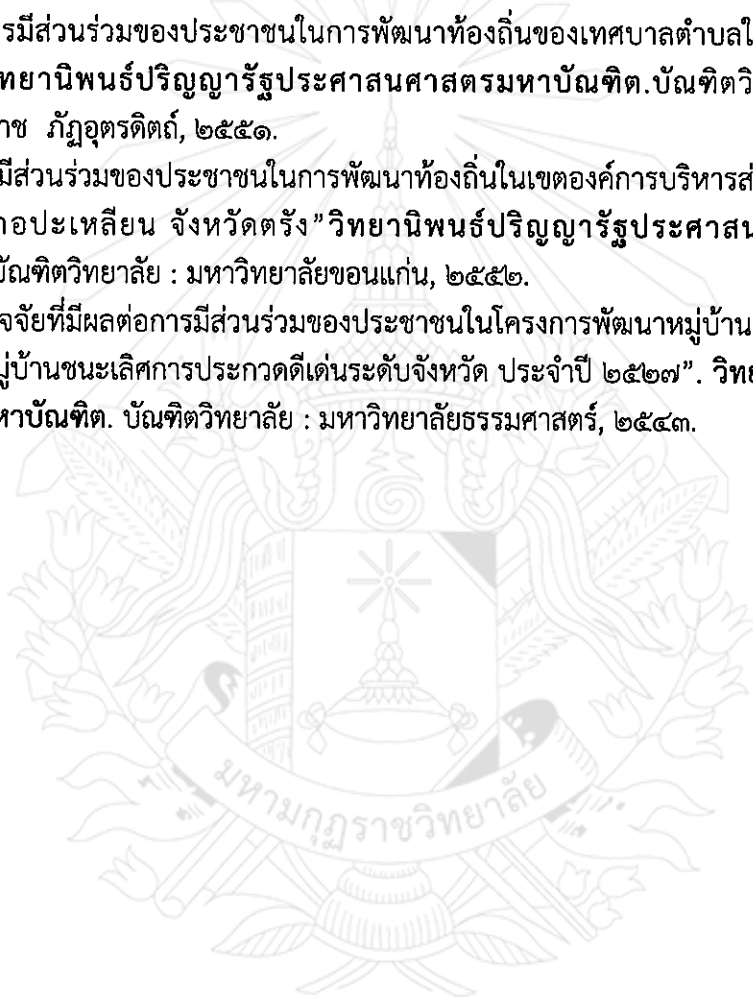
ณัฐปราย ชัยสินคุณานนต. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลसानตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๔.

บรรเจิด สอพิมาย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

ปรีชา บุญเนตร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๔.

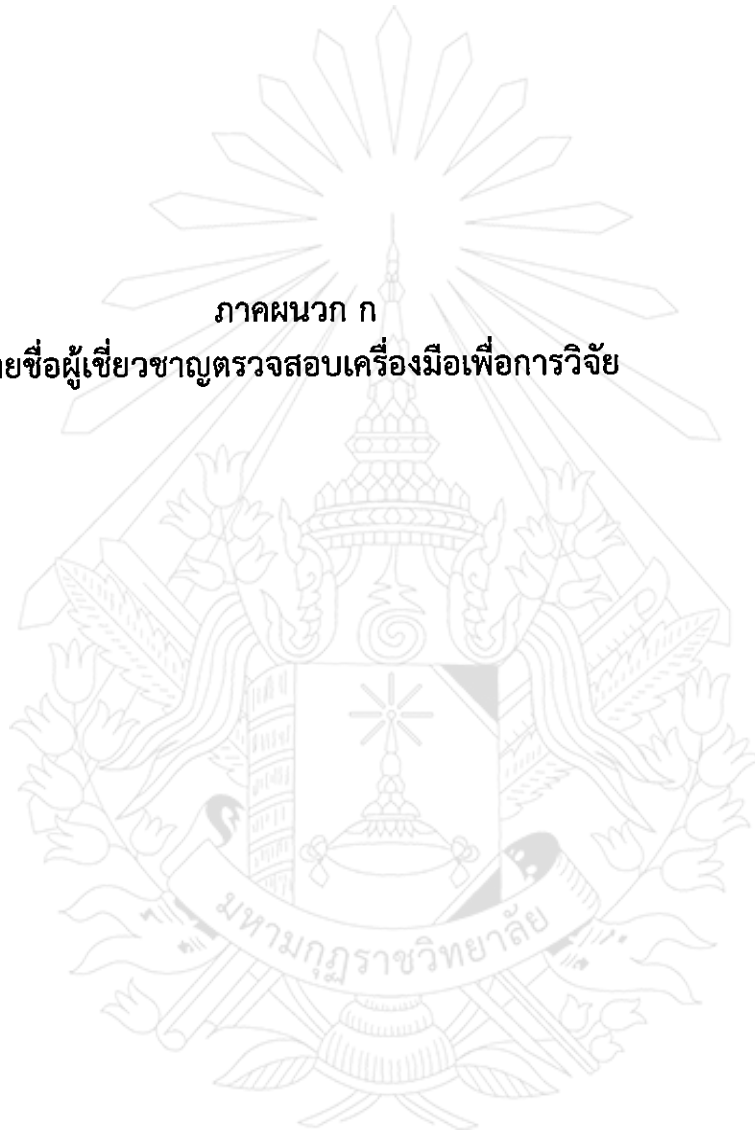
- พงศ์ปรกรณ์ ไหมวงศ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓.
- วชิราวรรณ นิลเกตุ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓.
- สงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓.
- สมศักดิ์ น้อยนคร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, ๒๕๕๑.
- สาธู ศรีไตรรัตน์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๒.
- สุจินต์ ดาววีระกุล. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๒๗”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำรัส บุตดาพงษ์

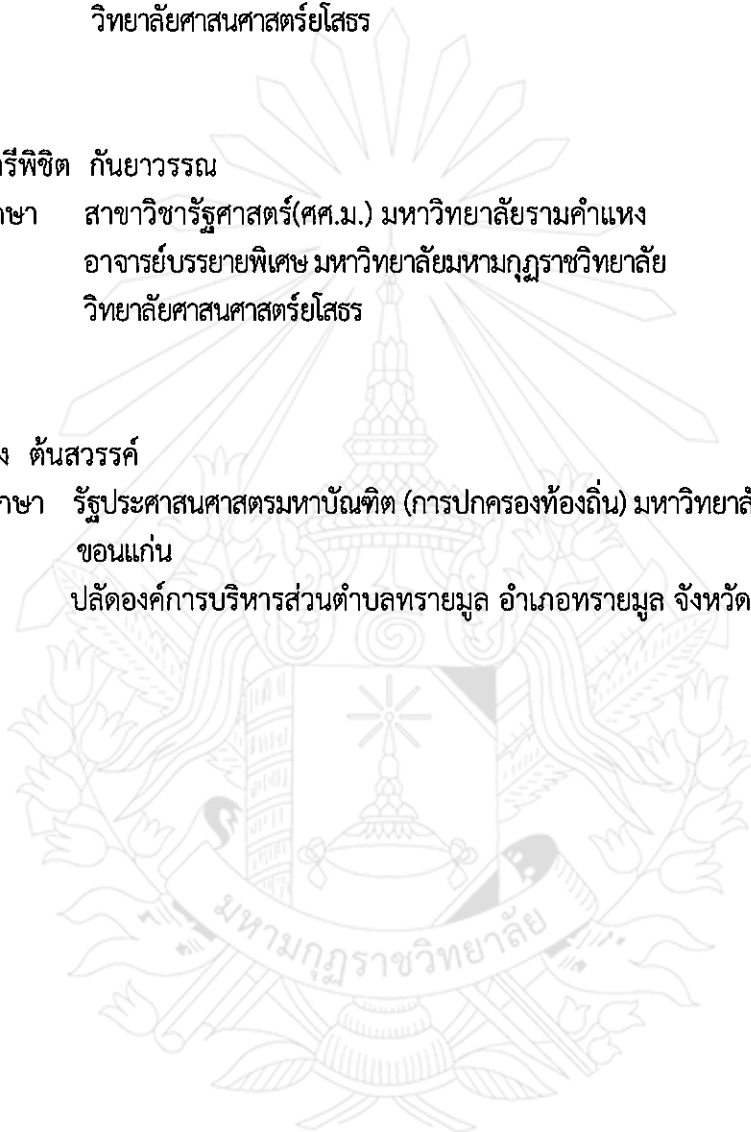
วุฒิการศึกษา สาขาวิชาพุทธปรัชญา(ศน.บ.),สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา(ศน.ม.)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ

๒. ว่าที่ร้อยตรีพิชิต กันยารรณ

วุฒิการศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์(ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ตำแหน่ง อาจารย์บรรยายพิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ

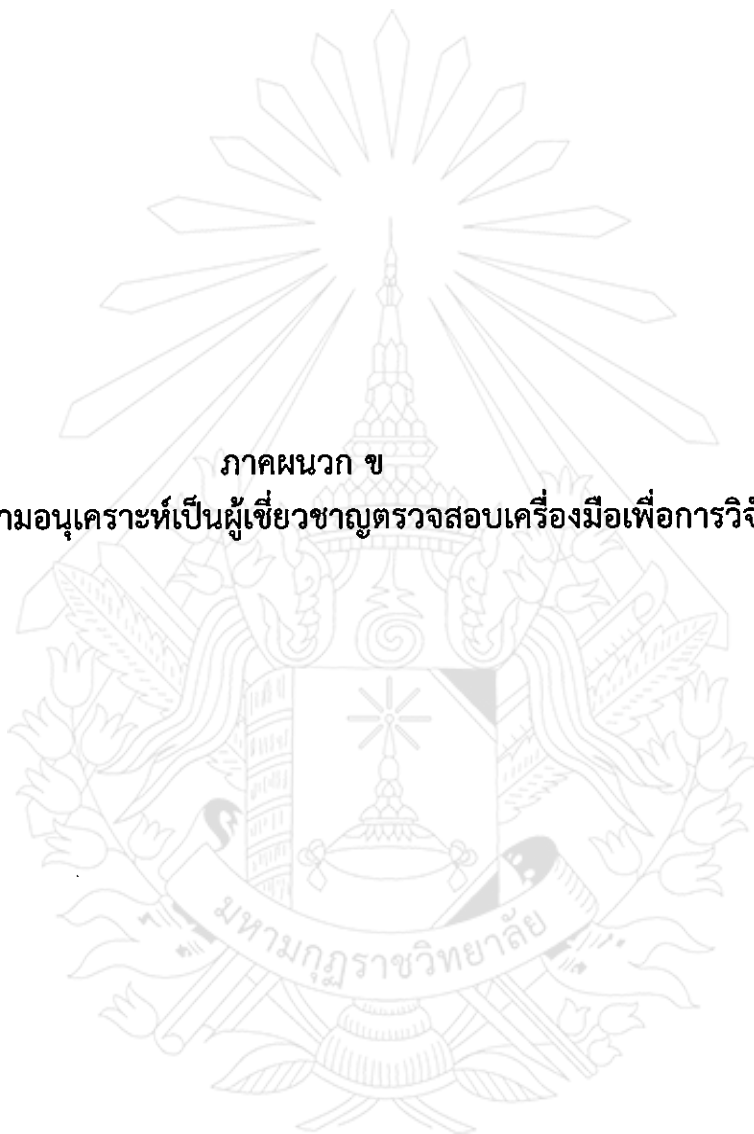
๓. นายฟอง ต้นสุวรรณค์

วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น
ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๐๑๙/๓๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร
จังหวัดยโสธร ๓๕๐๐๐

๑๙ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำรัส บุคตาพงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางนิตยา นามสกุล เวชกามา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอ ทรายมูล จังหวัดยโสธร” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ขอความอนุเคราะห์ จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อทำวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ จากท่าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระปริยัติธรรมวงศ์)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

บัณฑิตวิทยาลัย

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

โทร. ๐-๔๕๗๑-๑๐๕๖ ต่อ ๑๐๓

<http://www.ybc.mbu.ac.th>

พิมพ์พิมพ์

(พ.ต.ท.ดำรงศักดิ์ พิมพ์พิมพ์)
๑๖ มิ.ย. ๕๖

ที่ ศธ ๖๐๑๙/๓๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร
จังหวัดยโสธร ๓๕๐๐๐

๑๙ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ว่าที่ร้อยตรีพิชิต กันยาวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางนิตยา นามสกุล เวชกามา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตร ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ขออนุญาตจากผู้เชี่ยวชาญที่จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อทำวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระปริยัติธีรวงศ์)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

บัณฑิตวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
โทร. ๐-๔๕๗๑-๑๐๕๖ ต่อ ๑๐๓
<http://www.ybc.mbu.ac.th>

ว่าที่ร้อยตรี

(พิชิต กันยาวรรณ)

ปลัดเทศบาล

ที่ ศธ ๖๐๑๙/๓๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร
จังหวัดยโสธร ๓๕๐๐๐

๑๙ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตขอเช่าเป็นผู้ใช้วิชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายฟอง ต้นสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางนิตยา นามสกุล เวชกามา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ขอความอนุเคราะห์ จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อทำวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระปริยัติธรรมวงศ์)

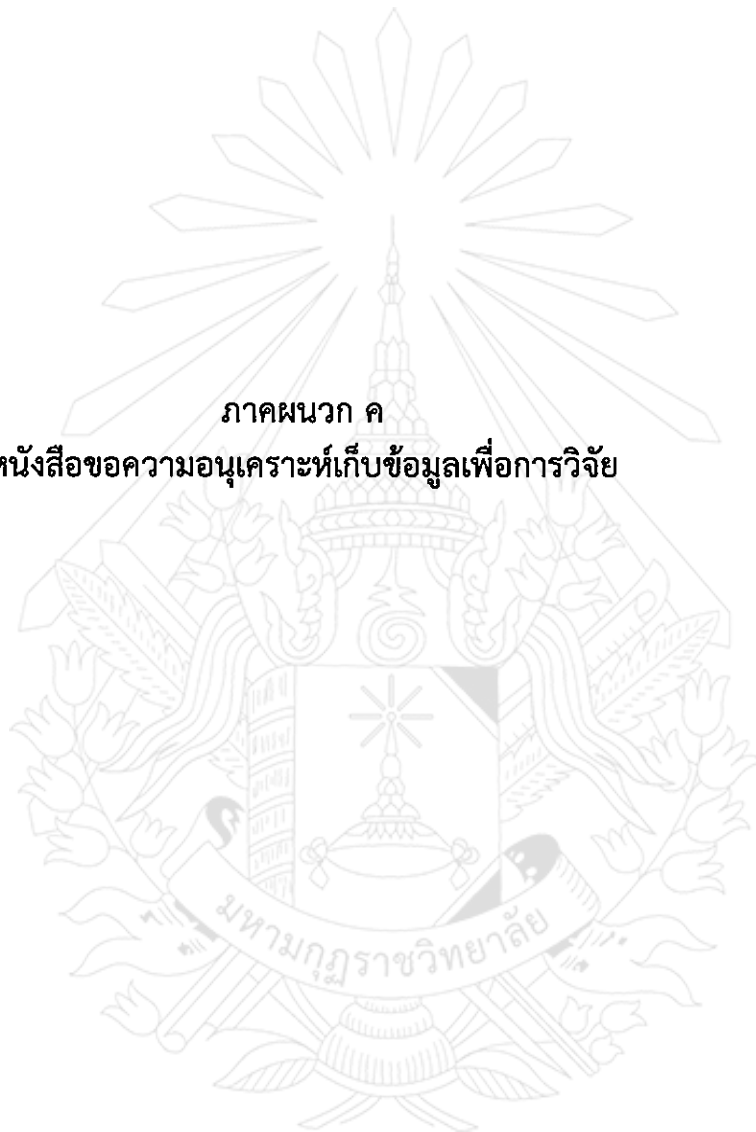
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

บัณฑิตวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
โทร. ๐-๔๕๗๑-๑๐๕๖ ต่อ ๑๐๓
<http://www.ybc.mbu.ac.th>

(นายฟอง ต้นสวรรค์)
ผู้อำนวยการบริหาร

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๒๐๑๗/๓๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร
จังหวัดยโสธร ๓๕๐๐๐

๑๗ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
เจริญพร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลทรายมูล
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางนิตยา นามสกุล เวชกามา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วนวันเวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

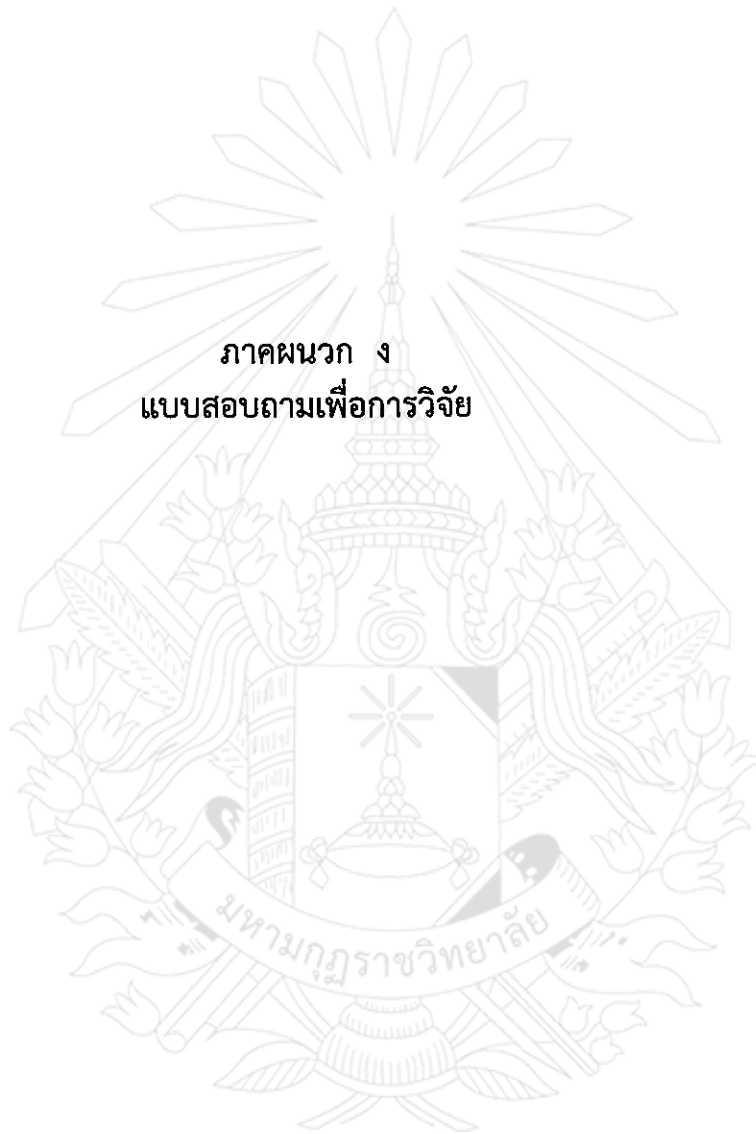
ขอเจริญพร

(พระปริยัติธีรวงศ์)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

บัณฑิตวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
โทร. ๐-๔๕๗๑-๑๐๕๖ ต่อ ๑๐๓
<http://www.ybc.mbu.ac.th>

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล
อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ
  - ส่วนที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ส่วนที่ ๒ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร
  - ส่วนที่ ๓ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการมีส่วนร่วมของประชาชน
๒. โปรดอ่านคำชี้แจงและคำถามให้เข้าใจก่อนตอบคำถาม และคำตอบของท่านจะช่วยสะท้อนคุณภาพของการมีส่วนร่วมของประชาชนการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล
 (ให้ความสำคัญสูงสุด) เป็นอย่างไร
๓. คำตอบของท่านจะนำไปประมวลผลในภาพรวม จะไม่มีผลต่อท่านแต่อย่างใด ขอให้ตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงด้วยตัวท่านเอง
๔. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามแล้ว กรุณาตรวจสอบอีกครั้งว่าครบทุกข้อแล้วเพื่อความสมบูรณ์และเป็นจริงของข้อมูล ผลที่ได้จะนำไปเสนอแนะเพื่อแก้ไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูลที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางนิตยา เวชกามา
 นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล
อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ( ) ที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องสำหรับท่านเพียงข้อเดียวเท่านั้น

๑. เพศ   ( ) ชาย   ( ) หญิง
๒. อายุ
- ( ) ๑๘ - ๓๐ ปี   ( ) ๓๑ - ๔๐ ปี
- ( ) ๔๑ - ๕๕ ปี   ( ) ๖๐ ปีขึ้นไป
๓. ระดับการศึกษา
- ( ) ประถมศึกษา   ( ) มัธยมศึกษา
- ( ) อนุปริญญา   ( ) ปริญญาตรี
- ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งในแต่ละข้อจะมี ๕ ระดับ คือ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	มากที่สุด	๕ คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	มาก	๔ คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ปานกลาง	๓ คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	น้อย	๒ คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	น้อยที่สุด	๑ คะแนน

ข้อที่	รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ						
๑	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพียงใด					
๒	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการส่งเสริมการตลาดชุมชนและสินค้าพื้นเมืองเพียงใด					
๓	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการสนับสนุนร้านค้าชุมชน กองทุน ธนาคารหมู่บ้านเพียงใด					
๔	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพเพียงใด					
๕	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการแก้ไขปัญหาการว่างงานเพียงใด					
๒. การมีส่วนร่วมด้านสังคมและคุณภาพชีวิต						
๑	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อเพียงใด					
๒	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงามกิจการศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงใด					

ข้อที่	รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๓	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการนันทนาการและกีฬาเพียงใด					
๔	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพียงใด					
๕	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดเพียงใด					
๓. การมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
๑	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพียงใด					
๒	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพียงใด					
๓	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ เช่น กิจกรรมป่าชุมชนเพียงใด					
๔	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพียงใดท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล					
๕	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ เพียงใด					
๔. การมีส่วนร่วมด้านการเมืองการบริหาร						
๑	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพียงใด					
๒	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของ อบต. การบริหารปกครองตามประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมรณรงค์การระบอบเลือกตั้งเพียงใด					
๓	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆเพียงใด					
๔	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพเพียงใด					
๕	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงานเพียงใด					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

คำชี้แจง เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
ทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขอความกรุณาได้เขียน
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในช่องว่างที่กำหนดไว้ให้ครบทั้งสี่ด้าน จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

๑. ด้านเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

๒. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

๓. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

๔. ด้านการเมืองการบริหาร

ข้อเสนอแนะ.....

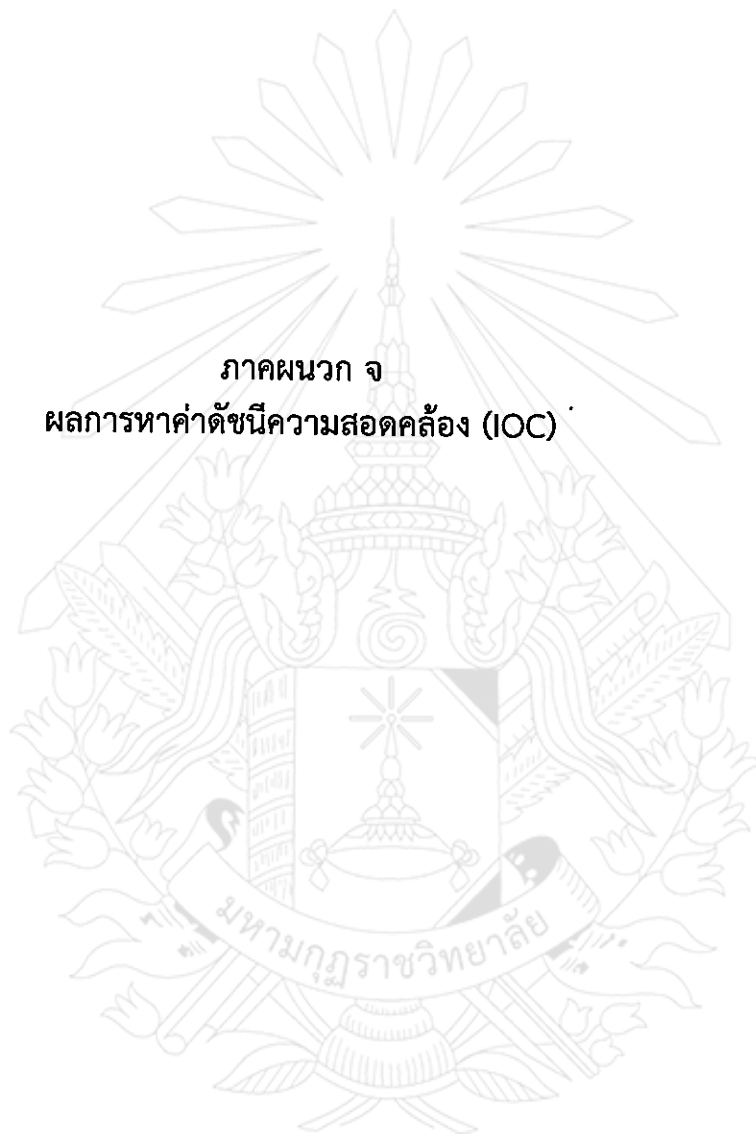
.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก จ
ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่องานวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล
อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

.....

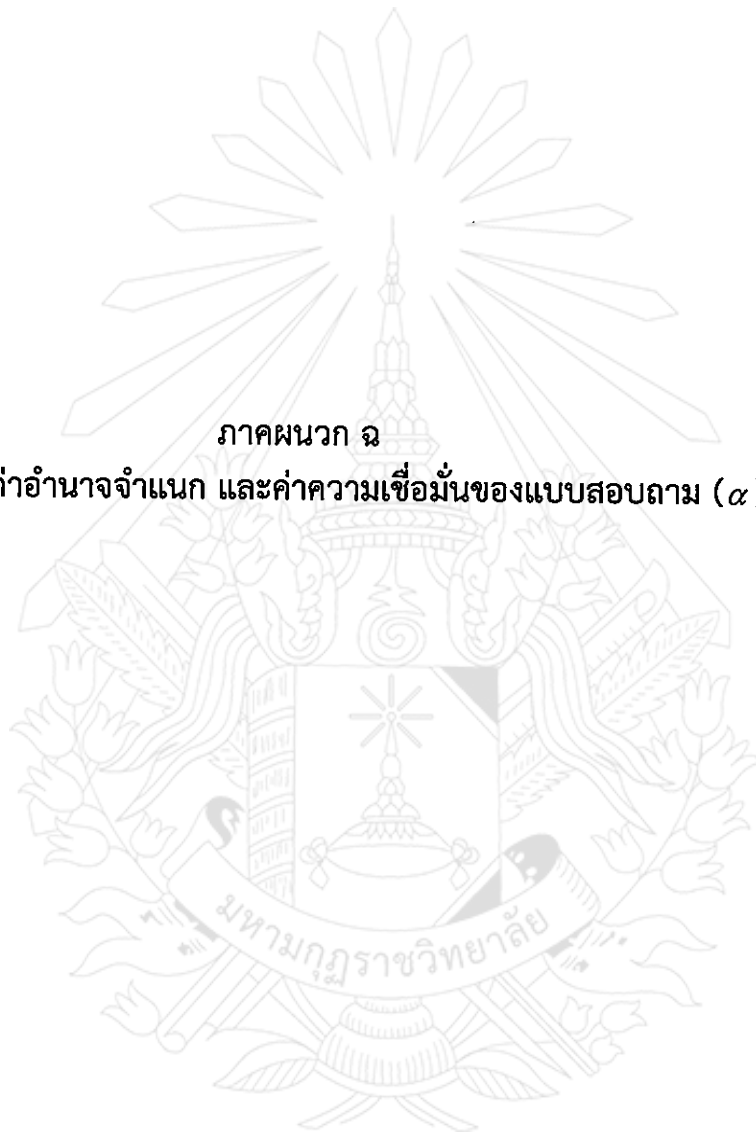
ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล ช่องเดียวเท่านั้น

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปผล
		๑	๒	๓		
๑	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการส่งเสริมการตลาดชุมชนและสินค้าพื้นเมืองเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการสนับสนุนร้านค้าชุมชน กองทุน ธนาคารหมู่บ้านเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการแก้ไขปัญหาการว่างงานเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงามกิจการศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการนันทนาการและกีฬาเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปผล
		๑	๒	๓		
๑๑	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ เช่น กิจกรรมป่าชุมชนเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ เพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของ อบต. การบริหารปกครองตามประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมรณรงค์การระบอบเลือกตั้งเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอมีประสิทธิภาพเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงานเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ฉ
ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α)

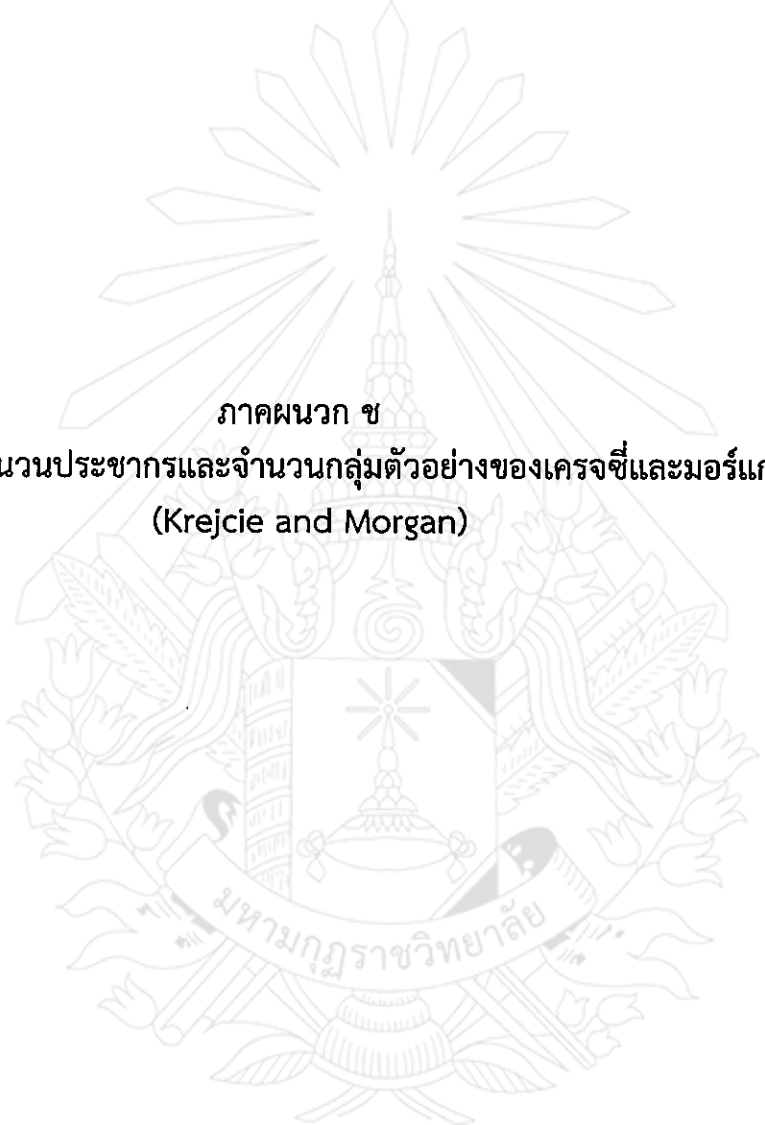

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
๑.	๐.๖๘	๑๑.	๐.๗๒
๒.	๐.๗๓	๑๒.	๐.๗๑
๓.	๐.๘๖	๑๓.	๐.๘๔
๔.	๐.๗๔	๑๔.	๐.๖๙
๕.	๐.๘๓	๑๕.	๐.๘๓
๖.	๐.๘๒	๑๖.	๐.๘๑
๗.	๐.๗๒	๑๗.	๐.๘๒
๘.	๐.๘๑	๑๘.	๐.๗๔
๙.	๐.๘๔	๑๙.	๐.๗๐
๑๐.	๐.๘๐	๒๐.	๐.๘๓

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = ๐.๘๖

ภาคผนวก ข
ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน
(Krejcie and Morgan)

ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan)

จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
๑๐	๑๐	๒๒๐	๑๔๐	๑๒๐๐	๒๙๑
๑๕	๑๔	๒๓๐	๑๔๔	๑๓๐๐	๒๙๗
๒๐	๑๙	๒๔๐	๑๔๘	๑๔๐๐	๓๐๒
๒๕	๒๔	๒๕๐	๑๕๒	๑๕๐๐	๓๐๖
๓๐	๒๘	๒๖๐	๑๕๕	๑๖๐๐	๓๑๐
๓๕	๓๒	๒๗๐	๑๕๙	๑๗๐๐	๓๑๓
๔๐	๓๖	๒๘๐	๑๖๒	๑๘๐๐	๓๑๗
๔๕	๔๐	๒๙๐	๑๖๕	๑๙๐๐	๓๒๐
๕๐	๔๔	๓๐๐	๑๖๙	๒๐๐๐	๓๒๒
๕๕	๔๘	๓๑๐	๑๗๕	๒๒๐๐	๓๒๗
๖๐	๕๒	๓๔๐	๑๘๑	๒๔๐๐	๓๓๑
๖๕	๕๖	๓๖๐	๑๘๖	๒๖๐๐	๓๓๕
๗๐	๕๙	๓๘๐	๑๙๑	๒๘๐๐	๓๓๘
๗๕	๖๓	๔๐๐	๑๙๖	๓๐๐๐	๓๔๑
๘๐	๖๖	๔๒๐	๒๐๑	๓๕๐๐	๓๔๖
๘๕	๗๐	๔๔๐	๒๐๕	๔๐๐๐	๓๕๑
๙๐	๗๓	๔๖๐	๒๑๐	๔๕๐๐	๓๕๔
๙๕	๗๖	๔๘๐	๒๑๔	๕๐๐๐	๓๕๗
๑๐๐	๘๐	๕๐๐	๒๑๗	๖๐๐๐	๓๖๑
๑๑๐	๘๖	๕๕๐	๒๒๖	๗๐๐๐	๓๖๔
๑๒๐	๙๒	๖๐๐	๒๓๔	๘๐๐๐	๓๖๗
๑๓๐	๙๗	๖๕๐	๒๔๒	๙๐๐๐	๓๖๘
๑๔๐	๑๐๓	๗๐๐	๒๔๘	๑๐๐๐๐	๓๗๐
๑๕๐	๑๐๘	๗๕๐	๒๕๔	๑๕๐๐๐	๓๗๕
๑๖๐	๑๑๓	๘๐๐	๒๖๐	๒๐๐๐๐	๓๗๗
๑๗๐	๑๑๘	๘๕๐	๒๖๕	๓๐๐๐๐	๓๗๙
๑๘๐	๑๒๓	๙๐๐	๒๖๙	๔๐๐๐๐	๓๘๐
๑๙๐	๑๒๗	๙๕๐	๒๗๔	๕๐๐๐๐	๓๘๑
๒๐๐	๑๓๒	๑๐๐๐	๒๗๘	๗๕๐๐๐	๓๘๒
๒๑๐	๑๓๖	๑๑๐๐	๒๘๕	๑๐๐๐๐๐	๓๘๔

ที่มา : บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕), หน้า ๔๐.

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - สกุล : นางนิตยา เวชกามา
- วัน เดือน ปีเกิด : ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๓๙ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
- การศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๓๑ : ประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนกุดชุมพัฒนา ตำบลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
- พ.ศ. ๒๕๓๔ : มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนกุดชุมวิทยาคม ตำบลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
- พ.ศ. ๒๕๓๗ : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนเทคโนโลยีอาชีวะศึกษาอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
- พ.ศ. ๒๕๓๙ : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนช่างกลพาณิชย์การนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- พ.ศ. ๒๕๔๒ : ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขา การจัดการทั่วไป(บัญชี) สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
- ตำแหน่งหน้าที่การงาน
- พ.ศ. ๒๕๔๐ : หัวหน้าส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุน้อย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
- พ.ศ. ๒๕๕๕ : นักบริหารงานคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร
- พ.ศ. ๒๕๕๖ : ผู้อำนวยการกองคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร